

„Nova Soča“

izhaja vsak petek o polne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto gld. 4-40,
Pol leta „ 2-20,
Četrť leta „ 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglašajo pri upravnistvu.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak drugi in zadnji petek meseca. Kadar je v petek praznik, izideta lista že v četrtek.

Uredništvo in upravnistvo je v Marzinijevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

NOVA SOČA

(Izdaja za Gorico.)

Oznaniła

in „poslanice“ plačajo se za štiristopno petit-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1krat,

7 „ „ „ „ 2

6 „ „ „ „

Večkrat — po po-
čerke po prostoru.

Posamične številke do
dajalnice G. Likarja in v
Nunski in Solški ulici po t

Dopisi pošiljajo naj se
naročnina in reklamacije pa upravnistvu
„Nove Soče“. — Neplačanih pisem ured-
nistvo ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Občni zbor

političnega društva „Sloga“
v Gorici

vršil se je nčera j od 11. ure predpoldne do 1½ popoldne. Predsednik dr. Anton Gregorčič otvoril je zborovanje z nagovorom, v katerem je navajal uzroke, zakaj se je občni zbor nekoliko zakasnel, da se vsi še le zdaj, ko je čas za to precej neugoden. Zdaj imamo namreč trgateg, ki mnogo društvenikov ovira, da niso mogli priti v Gorico, dasi bi to želeli; vrhu tega je danes v Gorici velik sejm, ki tudi odvrača mnoge ude od našega zbora, ker so v raznih delih in opravilih. Predstavi vladnega komisarja gosp. Alojzija Lasciaca. Na to dá besedo društvenemu tajniku A. Gabrščeku, ki čita sledeče:

Odborovo poročilo

o svojem delovanju v društvenem letu od 24. sept. 1891. do 29. sept. 1892.

Slavni zbor!

Završujoče društveno leto nas ni vznemirjalo s političnimi dogodki, pri katerih bi naše politično društvo moglo razvijati šumeče delovanje, s kakoršnim bi se mogel odbor kdo vé kakó postavljati pri današnjem pokladanju svojega računa temu slavnemu zboru. Vendar pa si je popolnoma v svesti, da je po svojih močeh storil vse, kar je za dobro spoznal, da bi moglo koristiti našej skupni narodni stvar, ter povečati ugled slovenskega prebivalstva te dežele pred soslednjim svetom. Iz naslednjega poročila se slavni zbor prepriča, da je povsem opravičena taka zavest odstopajočega odbora o svojem delovanju v preteklem društvenem letu.

Odbor je imel tekom leta osem rednih sej (goriški odborniki poleg tega pa še mnogo medsebojnih posvetovanj), pri katerih so se temeljito in vestno pretresala uprašanja, ki so prihajala na dnevni red naše domače politike ali ki so se umešavala v področje našega narodnega teženja in delovanja.

Pred vsem treba omeniti, da se je odbor v svoji prvi seji takó-le sestavil: Podpredsednikom je bil izvoljen veleposestnik in župan v Podgorji gosp. Anton Klančič, ker poprejšnji podpredsednik g. dr. Al. Rojč ni hotel več prevzeti te časti; blagajnikom je bil zopet potrjen gosp. Valentin Kancler, posestnik v Gorici; tajnikom pa je bil izvoljen poročevalec Andrej Gabršček.

Predno preidemo k poročilu o delovanju, treba omeniti, katerega naročila, prejetega pri lanskem obnem zboru, odbor ni izvršil. Zadnji občni zbor je bil namreč sklenil, naj se dá tiskati imenik vseh udov. Ker so se pa pozneje oglašali proti temu sklepu razni opravičeni pomisleki od strani društvenikov samih, sklenil je odbor v svoji drugi seji dne 5. oktobra l. l., naj se še počaka z izvršitvijo zborovega sklepa, udje pa naj se pozovejo potom „Nove Soče“, naj se izjavijo vsi tisti, ki ne želé, da bi se njih imé tiskalo za javnost med člani našega političnega društva. — Gospóda! Dobro veste, kakošne čase smo doživeli in kake sápe pilijajo ter moré skoro vsako svobodnejše življenje — a vsi nimamo in tudi pogosto ne moremo imeti dosti srčnosti in moči, da bi se mogli uprati takim neprijetnim in morečim sapam. Zató je povsem umljivo, zakaj prav mnogi društveniki niso privolili v to, da bi se njih imé tiskalo v društvenem imeniku. Naravno je, da pri takih odnošajih je najbolje, ako se imenik sploh ne tiska, kar sicer tudi ni posebne važnosti, niti ne v navadi pri političnih društvih. Imenik se vsak hip spreminja, a da bi ga tiskali vsako leto, to nikakor ne kaže. Nadejamo se, da slavni zbor sprejme to zadevo v poročanem zmislu z odobrilom na znanje.

V drugi seji dne 5. oktobra prišla je v razgovor misel, kakó lepó bi to bilo, ko bi „Sloga“ štela prav veliko udov. „Sloga“ bi na tak način veliko pridobila na ugledu in veljavi, ki rasteča vselej s številom in uplivnostjo onih, v katerih imenu táko društvo govori in deluje. Pridobila bi si na tak način pa tudi več gmotne podpore, da bi

mogla takó toliko uspešneje delovati za one lepe smotre, katere si je postavila kot edini pogoj in uzrok svojemu življenju, bodisi kot prvobornateljica na narodno-političnem polju, bodisi kot skrbna dobrotnica naše ljubljene slovenske mladine v goriskem mestu. Vsled tega se je odbor obrnil do društvenih poverjenikov s prošnjo, naj bi skušali v svojih okrajih pridobivati „Slogi“ novih udov ter redno pobirati letnino 50 novčičev, kar pač ni veliko, da jih ni težko pritrgovati kjerkoli drugod ter polagati jih na naš domači narodni žrtvenik. — Vendar pa se ni oglasilo mnogo takih zaželenih novih udov, kajti v celem društvenem letu jih je bilo sprejetih na novo le 54. Zaradi tega se odbor obrača do vseh navzočih rodoljubov, naj bi vsakdo poskušal srečo v svoji najbližji bližini, med sorodniki, znanci in prijatelji ter skušal privesti jih v krog „Slogine“ narodne vojske. Ako vsak društvenik stori v tem pogledu še v večji meri svojo narodno dolžnost, potem naraste naša narodna vojska do tolike veljave in moči, da se bo njena beseda in volja resno poštevala tudi tamkaj, kjer nas dandanes še vedno prezirljivo bagatelizujejo kot krotke ovčice, katere slepo tekó za pastirjem, ki jim od daleč kaže soli, če tudi namesto nje dobé le z bičem po kožu. Dobre organizacije nam je treba, da bomo mogli vsak hip, ko bo to od nas zahtevala domovina, skočiti na noge vsi za vse ali tudi vsi za enega, komur bi se godila krivica. Vsak narod dočaka navadno táko bodočnost, tako srečo, kakoršne je vreden! Glejmo, da se tudi mi Slovenci ob skrajni meji naše lepe Slovenije vredni izkažemo tiste srečne prihodnosti, po kateri vsi, kar nas živi in diha in kar se nas zaveda svojega slovenskega rojstva, toli vroče težimo in hrepenimo. Oklenimo se zategadel svojega narodnega ognjišča, svojega prvega političnega društva, naše „Sloge“, a izkažimo se tudi vredne njenega lepega imena, ki je zajeto iz starega in večno veljavnega gesla, da: „v slogi je moč“ — bodimo celi možjé in ne smešni Abderiti, ki bi se pravdali, pulili in kavšali za vsako dlako, ki je še manj vredna od oslove sence — in dobro nam bode v domači hiši, ker prosta bo tujega gospodstva; saj prvi in zadnji naš smoter v tej solzni dolini bodi ta, da na svoji zemlji bomo kedaj sami gospodariji!

Častita gospóda! Znano Vam je, da je lanski občni zbor spremenil nekatere točke društvenih pravil. To se je zgodilo deloma na predlog prečastitega gospóda Blazija Grčca, tega zaslužnega narodnega delavca, deloma na predloge odbora in društvenega predsednika. Občni zbor je soglasno in brez ugovora odobril vse spremembe, ker je uvaževal njih potrebnost vsled sočasnih političnih odnošajev. Prememba večjega pomena je bila pa le ona, s katero se je „Sloga“ postavila na pozitivno katoliško podlago. Tudi ta sprememba je bila soglasno sprejeta, dasi smo vsi bili edini v prepričanju, da dokler je „Sloga“ v takih rokah, v kakoršnih se nahaja, bo vselej trdno stala na temelju neovrgljive krščanske resnice, tudi če to ni izrecno poudarjano v pravilih; ako bi pa prešla v kake druge roke, v take, kakoršne v domisljiji nekaternikov že zdaj grozé vérnosti našega národa na Goriskem, onda bi pač tudi pravila mnogo ne zadrževala, če bi bila še takó nadahnjena s katoliškim duhom. Ker imamo pa na Goriskem tudi takih mož med sabo, ki so nezaupljivo gledali „Slogo“, katera izrecno ni kazala svojega verskega temelja, in ki vsled tega se niso hoteli pridružiti „Slogini“ narodni vojski, zató je zadnji občni zbor hotel za vselej odpraviti take povere za nesporazumljenja ter narediti s tem most, po katerem bi se vsi tisti, ki so dobre volje, združili v složno delovanje za Boga in Domovino. — Razvidno je iz tega, kakó blag namen vodil je lanski občni zbor, ko je v rečenem zmislu spreminjal svoja pravila brez obširnejega utemeljevanja ali morebiti celó kakage pritiska od katerekoli strani.

— Nova pravila je potem odbor takoj predložil visokemu ces. kr. namestnistvu v potrjenje. To pa se ni precej zgodilo, marveč po precejšnjem zavlačevanju in sitnostih še le o Božiču lanskega leta; potrdilni odlok je bil izdan 19. decembra št. 20165. —

Kot glavna naloga političnih društev smatra se (in je tudi!) voditev raznih volitev, pri katerih kažejo svojo življensko moč in svojo veljavo. V preteklem društvenem letu ni bilo take prilike, da bi naša „Sloga“ stopila v volilni boj, ni bilo volitev ne v kupčijsko zbornico, ne v državni ali deželni zbor, da bi pokazala svojo moč in upliv med narodom. Edino dopolnilne volitve v mestni zastop goriški se bile povod odborovih posvetovanj, katerih konec je pa bil ta, da „Sloga“ naj se letošnjih mestnih volitev ne udeleži. Znano Vam je, častita gospóda, kakó dobro imé smo si pridobili Slovenci v Gorici pri poprejšnjih dveh dopolnilnih volitvah zaporedoma; pridobili smo si imé dobro organizovane bojne čete, ki tudi zná z uspehom izvesti to, kar sklene. Táko sodbo ste lahko slišali iz ust ali čitali iz peresa naših narodnih nasprotnikov. Da smo pa prišli do tolikega ugleda celó v goriskem mestu, kjer so naši nasprotniki vstrajno tajili pred svetom naš obstanek, to ni bilo takó lahko, marveč le sad trudapolnega dela, izredne požrtovalnosti in vstrajnosti v borbi za pravično našo stvar. — Toda kaj smo imeli od vseh svojih uspehov v poprejšnjih letih? Nič drugega nego žaljeno zavest, da smo hodili po kostanj v žrjavico za druge, a ko smo opravili svoje delo, odslovili so nas po stari navadi: „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen!“ — Ni čuda torej, ako je odbor našega prvega političnega društva sklenil, da po poprejšnjem načinu Slovenci nimamo več iti na volišče v gorisko mestno hišo ob ljudskem vrtu, ampak raje množiti in družiti svoje moči za one čase, ko lahko neustrašeno tudi sami, brez zaveznikov, pokažemo, da Slovenci smo tudi v goriskem mestu na svoji zemlji; z dosedanjimi zavezniki pa naj se po dosedanjem načinu ne spuščamo več v nikake zveze, ampak — ako bi se imelo še kdaj to vendarle pripetiti — le pod natanko določenimi in za slovensko prebivalstvo častnimi pogoji, kajti: patti chiari amici cari. Ker pa odbor, kar je naravno, letos še ni mogel in ne hotel povsem samostojno stopiti v volilni boj, od katerega ni bilo pričakovati zaželjenega uspeha, k večjemu le to, da bi si Slovenci utegnili pokvariti svoje dosedanje dobro imé; ker so naši poprejšnji zavezniki, ki nam doslej sicer še nikoli niso bili odkritosrčno prijazni, drugače zasuknili svoj plašč, češ, da tudi brez nas Slovencev lahko vladajo, zató smo pri letošnjih mestnih volitvah povsem mirovali. V političnem življenju je pač vselej takó, da je včasih treba tudi marsikaj opustiti, ako to zahteva politična taktika in previdnost.

V te volitve smo pa vendarle na neki način utaknili svoj predrzni nossek. Volitve so bile namreč jako nepravilno in nepostavno razpisane; gospóde v mestni hiši so pokazali, da bodisi ne poznajo ali pa nočejo poznati mestnega statuta. Vsled tega je bil v imenu našega društva podan na c. kr. namestnistvo utok, v katerem smo prosili, naj namestnistvo ponči gorisko županstvo o določbah v §. 37 mestnega statuta. To se je tudi res zgodilo in županstvo, namesto da bi se bile volitve že vršile, moralo je vse zopet od konca začeti ter imenike volilcev iznova razpoložiti; volitve so se vsled tega zavlekle skoro za dva meseca. Ta udarec je bil jako hud za gospódo v mestni hiši, to pa toliko bolj, ker je prišel od slovenske strani. — Po tem utoku sodili so naši narodni nasprotniki, da se Slovenci na tistem vendarle pripravljamo za volilni boj. To jih je silno vznemirjalo, kajti imeli so zaporedoma priliko, prepričati se, da tak boj z nami Slovenci ni lahka reč. Dasi ni bilo opaziti pri nas nikakih priprav, vendar nam niso zaupali ter so se pripravljali na volitev z istim ognjem, kakor da tudi mi pojdemo na volišče. Se na predvečer volitev opozarjal je tržaški „Mattino“ naše Lahe, naj za Boga bodo previdni, ker Slovenci so pretkani ljudjé, ki lahko kar na tihoma pridejo na volišče in zmagoajo, ker so dobro organizovani. — Iz strahu pred nami so se bili torej goriški lažiliberanci složno vrgli na tretji volilni razred ter gonili skupaj volilce z vsemi možnimi sredstvi, pri katerih je marsikaj padlo v žep in želedec. To priliko so porabili celó mnogi naši volilci, ki so tudi hoteli imeti vesel dan na laške

stroške, češ, saj naša narodna stvar pri tem ne bo nič trpela. — Ko so naši nasprotniki videli, da so sami na volišču, takoj je planil ogenj nesloge in razdora med nje, da so se jezno razcepili na več stranic, ki so kaj pridno in celó strastno agitovale vsaka za se. In tako so imeli Goričani tudi letos dosti življenja in zabave pri mestnih volitvah. — Predno se pa zaključí ta oddelek poročila, treba je omeniti še nekaj, kar se dotika nas Slovencev. Komur so znana imena mož, katere so letos volili naši goriški lažiliberanci, čuditi se mora, kakó nizko da je padla rečena stranka. Se pred malo leti je takó ošabno dvigala svojo glavo, da bi nikdar ne privolila enakim volilnim listam, v katerih na mesto priznanih italijanskih kolovodij prihajajo na površje bolj indiferentni in celó c. kr. možjé. Da je ona stranka previdno zakrila svoje rozičke in da skuša trajno zagotoviti si prijaznost in podporo izvestnih merodajnih krogov, je to edino le posledica onega strahu, vsled katerega trepetajo naši nasprotniki pred dvigajočim se slovenskim življenjem v goriskem mestu.

Politična društva imajo jako lepo nalogo, da národ vzgajajo, in pripravljajo ter združujejo za tako politično življenje, katero more národ časno in večno osrečiti. Poleg volilnih bojev, pri katerih se vzbujajo in urijo narodne moči, so dobra politična šola tudi razni zbori in shodi, pri katerih se razpravljajo važna dnevna uprašanja. Tudi v odboru naše „Sloge“ poudarjala se je velikokrat važnost javnih shodov, pri katerih bi se národ poučeval in ogreval za naše skupne cilje. Žal, da se ta lepa misel doslej ni mogla izvršiti v oni meri, kakor si to vsi želimo. Gospóda! Veliko je narodnega dela, delavcev pa veliko premalo! Skoro vse javno delo (pa tudi tako, za katero svet ne izvé) kopiči se v nekaterih rokah, ki ga ne morejo zmagovati; ali hočemo še več pričakovati od njih? V tem oziru treba nam je boljših odnošajev! Gledati bo na to, da se národno delo pametno in po sposobnosti raznih možjé razdeli, da vsako opravilo dobí posebne in zanj sposobne delavce. Le na tak način bo mogoče vsestransko ustrezati različnim prevažnim zahtevam, ki se pojavljajo na našem našem polju. Dokler pa bodo delavci primanjkovali, dokler se bodo sposobne moči odtegovala narodnemu delu ter plašile truda in znoja, po drugi strani pa vse pričakovale le od nekaternikov, vrhu tega brezozirno kritikovale in zabavljale, ako se vse ne vrši po njih misli, dotlej ni upati na to stran kakage napredka.

Toliko le mimogredé! Reči smo hoteli, da za javne shode in zbre je treba v prvi vrsti mož, ki bi jih snovali, vodili, na njih govorili, národ politično šolali ter poučevali v raznih strokah našega narodnega gospodarstva. Pri sedanjih okoliščinah pa vsega tega ni bilo mogoče izvrševati iz razlogov, katere smo slišali malo prej. — Nekaj v tem oziru se je pa vendarle zgodilo v preteklem društvenem letu. Neodvisno od našega društva, toda na vspodbudo mož iz „Sloginega“ vodstva, vršila sta se v Vipavski dolini dva shoda, prvi pri Rebku, drugi v Dornbergu, ki sta bila nenavadno sijajna, zanimiva in poučna. Poročilo o njih čitali ste v „Novi Soči“, zató lahko opustimo vsako daljše opisovanje. Tudi za prva dni oktobra je bil namenjen javen shod za celo Vipavsko dolino; udeležiti sta se ga imela oba naša državna poslanca. Toda za 1. oktobra sta sklicani že delegaciji v Budimpešto, kamor se odpelje tudi naš poslanec in predsednik dr. A. Gregorčič — in s shodom je vsled tega za zdaj pri kraju. Vkljub neugodnim odnošajem se je letos torej tudi v tem oziru več izvršilo od drugih let. Nadejamo se, da bo v prihodnje več mogoče storiti za politično vzgojo in probujo našega ljudstva potom javnih shodov in zborov. To je tudi uzrok, da se je odbor odločil za javni današnji občni zbor, da so imeli tudi nedruštveniki priliko, udeležiti se našega posvetovanja.

V neki odborovi seji prišel je v razgovor tudi nasvét, naj bi „Sloga“ uprizorila posebno akcijo za poslovenjevanje zunanjega lica naše Gorice, v prvi vrsti pri meščanih slovenske narodnosti. Odbor je uvaževal to težavno stališče v sedanjih prehodni dobi, zató je sklenil, naj se „Sloga“ za zdaj

v to uprašanje ne meša, marveč prepusti naj vse naravnemu razvitku, zlasti ko imamo na drugih še važnejših poljih polne roke dela. Utrjujmo se in napredujmo politično in gospodarsko, pa se to uprašanje v nekoliko letih reši samo po sebi. Vendar se je zagotovila moralna in, če bi bilo treba, tudi gmotna podpora onim, ki bi postavljali nad svoje prodajalnice, delavnice itd. slovenske napise.

Častita gospoda! Iz blagajnikovega poročila se prepičate, da se je „Sloga“ udeležila z večjim denarnim zneskom borbe za slovensko šolo v Gorici. Znano vam je, velečenjena gospoda, da se je 5. avg. 1891. podala goriskemu mestnemu zastopu prošnja za slovensko šolo; izkazanih je bilo 348 za šolo sposobnih slovenskih otrok. Ta prošnja ni bila napravljena pod izrecnim „Sloginim“ imenom, a bila je delo tistih mož, ki vodijo „Slogo“; tudi stroške poravnali so sami. Kaj se je zgodilo z ono prošnjo, vam je znano iz časnikarskih poročil. (Poročevalec pripoveduje o daljnem razvitku te zadeve ter pové, kakó so se na magistratu preiskovali podpisi na prošnji.)

Ker so nam gospodje v mestni hiši hoteli na tak način uničiti našo prošnjo ter oropati ji ugled resnosti in poštenosti, zato smo sklenili, dati tej gospodi primeren odgovor ter izpodbiti jej temelj njenemu prečudnemu postopanju proti pravičnim zahtevam slovenskega prebivalstva v prijaznem našem mestu. Napravila se je nova prav krepka prošnja naravnost na ministerstvo. Da bi o pristnosti podpisov ne smelo biti nikakega dvoma, podpisala se je ta prošnja pred c. kr. notarjem gosp. Josipom Kavčičem; podpisanih je bilo 439 pod šolsko dolžnost spadajočih otrok, torej mnogo več nego v prvi prošnji. To prošnjo sta naša gg. državna poslanca izročila naučenemu ministru Gauču dné 20. maja t. l.; obljubil je, da bo delal na to, da se prošnja čim prej ugodno reši. Kako daleč je prišlo to šolsko uprašanje, znano vam je iz časnikarskih poročil. Kot zastopnika starišev pooblaščenca sta gg. dr. Al. Rojč in A. M. Obizzi, ki sta se udeležila štirih sej šolske komisije, v katerih sta krepko zagovarjala pravično našo zahtevo.

Zdaj pričakujemo, da pride v mestnem starišinstvu na dnevni red; ako bo prošnja odklonjena, o čemur ne dvomimo, pojdemo dalje do zadnje stopnje, dokler si ne priborimo svojega dobrega prava, ki nam tiče po božjih in naravnih zakonih.

Se dve društveni ulogi na višje oblasti nam je tu omeniti. Mestni šolski svet je društvu naročil, da mora v otroškem vrtu v ulici sv. Klare povečati okna, ter omejiti število učenk v razredih. Po tem ukazu morali bi odpustiti precejšnje število deklic iz šole; šle bi v laške šole, kjer bi se pollašile. Tega pa nismo hoteli storiti. Napravili smo zategadel prav krepak utok na deželni šolski svet, v katerem smo dokazali dvojno mero mestne gospode ter njeno preveliko prijaznost do nas Slovencev ter „skrb“ za zdravje naše mladine; ob enem smo zahtevali, naj deželni šolski svet prisili gorisko mesto, naj pa ono poskrbi za potrebne slovenske ljudske šole, ki bi sprejele naše deklice. Utok je bil najbrže tako prepričevalen, — da nam do danes še odgovora niso dali. — Omenjeni ukaz goriskega mestnega šolskega sveta dal nam je tudi povod, da smo podali obširno pritožbo, oziroma prošnjo na ministerstvo, katero naj bi skrbelo za to, da bi se prošnja goriskih starišev čim prej rešila. „Slogina“ uloga je imela toliko uspeha, da so višje oblasti začele nekoliko pritiskati na mestni zastop goriški, naj bi se zganil in začel o prošnji razpravljati. To se je tudi zgodilo, a kakó daleč, to je slavnemu zboru gotovo že dobro znano.

Častita gospoda! Delokrog našega političnega društva je takó obširen, velevažen in znamenit, da veliko stori za bodočnost našega naroda na Goriskem celó v takem slučaju, ko bi se le malo ali nič ne slišalo o njem. To je „Slogina“ tiha, mirna a velepomembna delavnost na polju narodne vzgoje naše njezne mladine v goriskem mestu. Znan vam je začetek in razvitek naših društvenih in vzgojevalnih zavodov. V jeseni leta 1890. ustanovili smo še tretji razred, ker nismo hoteli odpustiti deklic iz šole ter prepustiti jih potujčevalni sili. Nekateri so hoteli reči, da smo si preveč zaupali, da ne bomo mogli izhajati, itd., toda držali smo se pregovora, ki trdi, da: „kdor ne vaga, nima blaga“. Sklep lanskega računa je pokazal, da naša srčnost je bila opravičena, kajti kdor ima na svoji strani tako vroče in požrtovalno rodoljubje, kakoršno so dokazali prijatelji naše njezne mladine, temu se ni bati, da omaga v pravičnem delu in boju.

Slavna gospoda! Pomoč pa, katero je odbor dobival v teku letošnjega leta od slovenskega rodoljublja, nas je po eni strani močno ganila, da smo s srčno hvaležnostjo zahvaljevali svoje prijatelje in soboritelje za našo prihodnost v goriskem mestu, po drugi strani pa smo dobili toliko več srčnosti, da smo poskusili ustreči novim zahtevam na polju narodne vzgoje v lepí naši Gorici. — Malo prej smo slišali, kake ovire nam je hotela narediti mestna gospoda v naših zavodih v ulici sv. Klare. Ta okolnost in pa prepričanje, da z novim šolskim letom se oglašé še novih otrok, katerih drugače ne bi mogli sprejeti, vspodbudila nas je,

da smo sklenili ustanoviti v dohujem delu mesta še en otroški vrt in še en razred, in sicer mešan, da bi mogli sprejeti tudi dečke, za katere doslej ni bilo še nič poskrbljeno. Ta predmet nam je dal mnogo dela ter prizadejal veliko mučnih skrbi. Hvala bodi Bogu, vse smo srečno in še o pravem času izvršili! Največja težava je bila: dobiti pripravne šolske prostore, kar v sredini mesta ni tako lahka reč. Po dolgem iskanju, po velikem trudu, po premnogenih pesvetovanjih in dogovarjanjih (pa tudi neprijetnih sitnostih) posrečilo se nam je dobiti primeren prostor v ulici Barzellini (za glediščem) pri posestniku Francu Rossi-ju. Naleteli smo na moža, sicer Italijana, a vseskozi poštenjaka, s katerim je pravo veselje dogovarjati se; mož je v stavbinstvu strokovnjak in v cenah precej zmeren. Za 350 gld. na leto oskrbel nam je krasne prostore, ki v vseh točkah odgovarjajo postavnim zahtevam. V teh prostorih sta 2 sobi, ograjen kos dvorišča in stanovanje za postrežnico. Svetujemo, naj si gospodje zborovalci te prostore ogledajo; vemo, da jih bodo od srca veselili.

Kakó neobhodno potrebna je bila taka razširitev društvenih zavodov, dokazuje letošnja šolska statistika. V ulici sv. Klare imamo otrok: v otroškem vrtu 50 (a pride jih še!), v prvem razredu 49, v drugem 48, v tretjem pa 50; v otroškem vrtu novem je 47 otrok (pride jih še!), v novem razredu (ki se smatra le kot podružnica prve šole) pa je 61 učenec in učenka; v vseh zavodih oskrbujemo torej že danes 305 otrok, katere ohranjujemo takó slovenski materi. Gospoda! Kaj bi bilo iz vseh teh otrok, da sami ne skrbimo za njih narodno vzgojo? Odgovor ni težak! Vidi se torej, kakó znamenito je „Slogina“ delovanje za bodočnost slovenskega življa v Gorici. Ako bi „Sloga“ ne storiла drugega nego da vzdržuje te zavode, vredna je naše vsestranske pomoči in zahvale.

Da bi v teh naših zavodih šlo vse v lepem redu, ki bi delal čast društvu in slovenskemu narodu v obče, in da bi njih sad bil primeren žrtvam, katere doprinasamo, priporočalo se je učiteljskemu osebju, naj ima vedno svoje dolžnosti pred očmi, a da bi odbor natančno vedel, kaj se v zavodih godi, in da bi mogel učiteljicam iti ra roko, imenoval je za nje svojega nadzornika v osebi današnjega poročevalca. Nadzornik je pogosto nadzoroval zavode ter udeleževal se učiteljskih konferenc, pri katerih je brez ovinkov povedal svoje mnenje o dobrih ali slabih straneh, katere je opazil. — Z zavodi smemo biti povsem zadovoljni. Kot najboljši dokaz bodi nam redek dogodek, da je letos iz tretjega oddelka v tretjem razredu vseh pet deklic, ki so se oglašile, prestalo strogi izpit za vprejem na gorisko žensko učiteljsko šolo. Seveda se nam je za to zahvaliti posebnemu trudu šolske voditeljice in učiteljice g.čne Marije Jugov e. Ugled naše šole narastel je takó, da so prišle letos v zadnji razred deklice, ki so že končale ljudsko šolo, ker hoté se tu pripraviti za učiteljsko.

Poleg novih zavodov je še veliko lepega prostora, ki je jako pripraven za popolno slovensko šolo. Pa kakor ugaja oni prostor slovenskemu srcu, takó je padel v oči tudi našim prijateljem na magistratu, ki so ga hoteli pridobiti za novo laško štirirazrednico z otroškim vrtom. „Corriere“ je že vriskal od veselja, češ, da „važni načrti“ so na vidiku. Ti načrti bili so res velikega pomena za naše nasprotnike, ker naravno je, da bi laška šola in laški otroški vrtec poleg našega kar zadušila — naše načrte. Toda posrečilo se nam je odvrti tako nevarnost ter, ako Bog dá, pridobiti oni prostor za naše šolske namene.

Gospoda slavna! Vsi naši sosede nas občudujejo, da Slovenci v Gorici sami takó lepó skrbimo za narodno vzgojo svoje mladine, občudujejo „Slogo“, ki si upa tolika bremena nalagati na rame. A da je „Slogi“ mogoče takó vstrajno in uspešno vršiti to svojo znamenito nalogo, zahvaliti se imamo premnogim rodoljubnim dobrotnikom in prijateljem naše mladine. Katerega rodoljubnega Slovenca srčno ne veselé poročila v „N. S.“ o redno dohajajočih radodarnih doneskih? Ni je prilike, žalostne ali vesele, smešne ali resne, norčave ali pametne, da bi se ne zbirali denarni doneski za naše učne zavode v Gorici. Med temi dobrotniki bo imenoval g. denarničar še posebej nekatere rodoljube, ki so nam priskočili na pomoč s posebno odličnimi svotami. Ko bote slišali, velečenjena gospoda, tista imena, zakličite rodoljubnim dobrotnikom presrečni: „Slava jim! Bog povrni!“ — Omeniti treba tudi, da po deželi se je požrtovalno trudilo mnogo rodoljubov s pobiranjem radodarnih doneskov. Na tak način došlo je „Slogi“ le darov za 2499 gld., kar je za slovenske razmere takó odlična svota, kateri se lahko globoko in spoštljivo priklonimo. Odbor ne more zamolčati svoje presrečne zahvale vsem rodoljubnim dobrotnikom in vrlim nabiralcem za takó veliko pomoč in za takó vstrajno požrtovalnost. Bog živi naše prijatelje, Bog ohrani med nami takó požrtovalno in vzgledno rodoljubje!

Gospoda! Iz poročila blagajnikovega se prepičate, da smo tudi letos prihranili precejšnjo svoto, takó da ima društvo v obeh zalogih blizu 2000 gld. imetja. Utegnil bi kdo reči: „zdaj društvo nima več tolike potrebe, zato za zdaj ne dam več . . .“;

ko bo treba, že posežem v mošnjiček tudi jaz.“ Ne tako, častita gospoda! Nabirajmo in žrtvuimo, kakor da je prazna „Slogina“ blagajnica! Potrebe v Gorici so velike in mnogovrstne; potrebno bi bilo le še več otroških vrtov. Ako bomo imeli v blagajnici nekaj gotovine, dá nam to nove srčnosti, da ne ostanemo na dosedanji stopnji, marveč da pojdemo še dalje in da si ustanovimo na vseh krajih goriskega mesta prepotrebne otroške vrte. Le pomislite, kako lahko bi bilo pri srcu tistim, ki neposredno skrbé za obstanek naših zavodov, ako bi imeli v blagajnici vsaj toliko gotovine, kolikor znašajo stroški enega leta? Stroški so gotovi, ne tako dohodki, a zavode treba je ohraniti, naj se zgodi karkoli. Vstrajajmo, velečenjena gospoda, na dosedanji poti takega delovanja, saj vedno ne bo tako! Imejmo trdno zaupanje v Boga in sebe, pa pričakujmo, da i nam, ako bomo vredni, kmalu sine solnce srečnejše prihodnosti. Tadahrepeneči za tem ciljem imejmo vselej pred očmi zlato vodo: „Pomaj si sam in Bog ti bo pomagal!“ Pomagajmo si torej sami, dokler ne zmaga pravica na svetu!

Bodi dosti! V nadi, da slavni zbor soglasno odobri odborovo delovanje v preteklem društvenem letu, priporočamo vsem udeležencem, naj bi ohranili v svojih rodoljubnih srcih razne želje in nasvete, izražene v tem poročilu, ter po njih vsi uredili svoje narodno delo v domačem kraju. Ako bi se to zgodilo, dosegli bi Slovenci tu ob jezikovni meji tisto zdravo in krepko narodno organizacijo, ob kateri bi se razbili v prazen nič vsi sovražni napori in naskoki, kakor se razbijajo pene vihrajočega morskega vala ob sivé pečini na skalnatem bregu. Bodimo prepričani, da s takim složnim in idealnim delovanjem se bomo brzini koraki bližali svojemu skupnemu smotru na tem svetu, ob enem pa si bomo pridobivali vsak sam za se tudi dušnih zakladov za večni blagor. In da bi se naše narodno delo čim prej postavilo na tako trdno in idealno podlago:

v to Bog pomozí!

Zbor je pazljivo poslušal gornje poročilo, izražal večkrat svoje odobravanje ter pri koncu saglasno svojo zadovoljnost s tem, kar je slišal. — Oglaš se za besedo šempaski župnik veleč. g. Blazij Grča in pravi, da zbor se more le veselili, da ima na čelu odbor, ki takó skrbno iz požrtovalno deluje, kakor smo ravnokar slišali iz obširnega poročila. Odbor je veliko delal, za kar zasluži le zahvalo in priznanje. Ako smo slišali kaj neprijetnega o našem društvu ali odboru, naj nas to ne moti, ker smo prepričani, da društvo stoji na dobri podlagi in da se odbor vestno drži onih načel, ki so temelj društvu delovanju. Govornik pripoveduje, kakó je v prejšnjih časih videval na mestnih ulicah otroke brez varstva in nadzorstva, kjer niso mogli slišati nič dobrega in lepega, vrhu tega so se potujčevali. Danes pa sem si ogledal društvene zavode in mi lo mi je bilo pri srcu, ko sem videl in slišal, kakó lepó se otroci tam kaj vzgajajo, kakó se otroci učé govoriti, moliti itd. Kolikor „Sloga“ more rešiti takih otrok, to gotovo stori; rešuje jih takó veri in domovini. Odbor „Sloge“ je torej tudi v tem oziru res veliko storil in vreden je naše odkritosrčne zahvale in našega priznanja. Predlagam torej, da zbor izreče dosedanjemu marljivemu odboru svojo zaupnico. Zbor soglasno prtrdi temu predlogu.

Marljivi in skrbni denarničar gosp. Valentin Kancler poroča na to o denarnem stanju društva. Politično društvo kot tako je imelo v začetku leta gotovine v blagajnici 3 gld. 71 kr.; med letom došlo je udine 94 gld. 30 kr.; vseh dohodkov je imelo torej 98 gld. 61 kr. Stroškov je imelo za 84 gld. 45 kr.; v blagajnici preostalo torej 13 gld. 56 kr. Ker je bilo lani naloženih na obresti 267 gld. 55 kr., ima politično društvo kot tako 281 gld. 11 kr. imetja.

Ugodnejši se kaže račun „Sloginih“ zavodov. Dohodki so bili naslednji:

	gld. kr.
1. Gotovina v blagajnici	358:64½
2. Solnina je dala	91:15
3. Obresti naložene glavnice	54:54
4. Za 28 čitalničnih delnic	280:—
5. Dohodki božičnice	68:40
6. Družba sv. C. in M. je dala	500:—
7. Državna podpora za l. 1891. in 1892	600:—
8. Od naloženega denarja	350:—
9. Dr. A. Gregorčič	400:—
10. Alfred grof Coronini	150:—
11. Neimenovani dobrotnik	150:—
12. Goriska ljudska posojilnica	90:—
13. Prof. Jos. Ivančič v G.	60:—
14. Goriska ženska podružnica	50:—
15. Neimenovani dobrotnik	50:—
16. Fran Povše v Ljubljani	50:—
17. Dr. Nikolaj Tonkli v Gorici	27:29
18. Dr. Franc Kos v G.	20:—
19. Rodbina Dolšeim v G.	20:—
20. Franjo Ferfila v G.	17:37
21. Razni darovi	1124:72

Skupaj 4512:11

Stroški: gld. kr.

1. Učiteljsko osebje in nagrade 1609:15	
2. Oboji šolski prostori	800:—
3. Postrežnica	53:—

4. Šolska oprava, poprave	32:72
5. Knjige in šolske potrebščine	24:11
6. Kurjava	31:30
7. Za božičnico	40:—
8. Tisek in pošta	14:35
9. Naložili v posojilnico	1550:—
10. Gotovina v blagajnici	357:48

Skupaj 4512:11

Ker 9. in 10. točka niste pravi stroški, zato znašajo izdatki le 2604 gld. 63 kr. Omeniti treba, da stanovanje v ulici Barzellini je plačano za celo leto naprej do 1. sept. 1893., kar kaže vrednost od 350 gld. — Na začetku društvenega leta je bilo 1211 gld. 30½ kr. imetja, pri koncu pa 2140 gld. 14 kr., torej za celih 928 gld. 83½ kr. več, kar je pač radosten in nepričakovan uspeh, zlasti ako pomislimo, koliko novega smo letos ustanovili. Dne 22. sept. 1890. je sedanji odbor prevzel 872 gld. 82 kr. imetja, po dveh letih torej za 1267 gld. 32 kr. več (zraven tega še 350 gld. za preplačano stanovanje.) Ta uspeh je srčno veselil vse navzoče zborovalce, ki so glasno izražali svojo zadovoljnost z opisanim gmotnim stanjem.

Oba računa sta bila brez razprave soglasno potrjena; le tajnik A. Gabršček je dodal par pojasnil. — Na to poročilo o proračunu za prihodnje leto. Stroškov za društvene zavode bo 3853 gld. Dohodkov, na katere smemo skoro z gotovostjo računati, bo 1838 gld.; ostalih 1995 gld. bodo morali pokriti radodarni doneski. Ker so znašali letos skoro 2500 gld., upajmo, da tudi letos pride vsaj toliko radodarnih doneskov, kolikor potrebujemo za pokritje računa. — Predsednik je obširno pojašnjeval vse točke proračuna, ki je bil konečno soglasno potrjen. — Proračun političnega društva kot takega kaže 163 gld. 56 kr. dohodkov in 150 gld. stroškov.

Pri točki posamični nasveti oglaš se g. Štefan Makuc, mlinar v Grojni, in predlagaja, naj se osnuje jugoslovanski klub ter utemeljuje svoj predlog. To uprašanje je prišlo v ponesrečeni obliki v razpravo; zato se je komaj vsaj deloma dostojno rešilo. Govorili so gg. Makuc, vikarij Mašera, veleposestnika Leban Janez iz Ornič in Ličen iz Rihemberga, dr. Rojč, župnika Kosovel in Grča (po večkrat), zopet dr. Rojč in konečno predsednik dr. Gregorčič. Govorile so se znane reči o krivicah, ki se nam godé, in delale se razne kombinacije, kakó bi bilo mogoče rešiti uprašanje o narodni enakopravnosti. Eni hočejo jugoslovanski klub in trdo opozicijo, Ličen in dr. Rojč pa sta naravnost za zvezo z Mladobeli. Dr. Gregorčič pojasni celo uprašanje o jugoslovanskem klubu, kakó je nastalo, kakó se je razvijalo, kakó so se o njem razgovarjali slovenski poslanci in v kakem stanju se zdaj nahaja.

Zbor je z odobravanjem sprejel pojasnilo gospoda predsednika. Župnik Grča omenja, da vse to, kar smo slišali od raznih gospodov, so itak le razne kombinacije, o katerih se ne dá nič gotovega reči, kaj je najboljšje. Kar se vas tiče, izvolili smo poslanca, kateremu povsem zaupamo (Takó je!) on bo gotovo vedel, kakó mu je delovati, da po njegovem spoznanju najbolje ukrene za slovenski narod na Goriskem. Zapó predlaga naslednje: „Z zaupanjem v možato in previdno delo svojega državnega poslanca, prestopi občini zbor o predlogu g. Makuca na dnevni red“. — Dr. Rojč se upira temu predlogu in podpira Makucev. Ko se g. Karol Prinčič stavi skoro enak predlog kakor preč. g. Grča, odtegne Makuc svoj predlog, na kar stori enako tudi župnik Grča — a dr. Rojč hoče na to sam vzdržati Makucev predlog. Vendar je ostalo pri tem, da v tem oziru noben predlog ni prišel na glasovanje.

Zborovanje se za par minut pretrga, da se zborovalci dogovoré zaradi volitve odbora. Ko se zborovanje nadaljuje, predlagaja č. g. Fran Kodrič, vikarij na Trnovem, naj se z vsklikom zopet potrdi predsednikov veleč. g. dr. Gregorčič (soglasen živio) kot odborniki pa naslednji gospodje: Dr. Aleksij Rojč, Valentin Kancler, Anton markiz Obizzi, Anton Fon, posestnik in trgovec, Andrej Gabršček, (vsi v Gorici), dalje Blazij Grča, župnik v Šempasu, Josip Mašera, vikarij v St. Andrežu, Josip Poljšak, župnik v Prcavi in Franc Budal, pesetnik v St. Andrežu. Namestniki: Alojzij Štrekelj v Komno, Filip Trpin, župan v Sv. Križu, Franc Bavčar, podžupan v Selu, Josip Hönig, trgovec v Kanalu in Nikolaj Kocijančič, župnik v Ročah. — Doslej je bil odbornik tudi gospod Anton Klančič, župan podgorski. Ker je pa bil izvoljen tudi za predsednika „Katoliško-političnega društva v Podgori“ in ker postava prepoveduje, da bi kdo bil v odboru dveh političnih društev, zato je gosp. Klančič opustil „masno službo“ pri „Slogi“. Predsednik ga zahvali za njegovo dosedanje sodelovanje v našem odboru, čemur zbor soglasno pritrjuje, ter prosi, naj pa kot poverjenik ohrani društvu svojo naklonjenost.

S tem je bil občni zbor končan. Odborniki so si takó-le razdelili posle: podpredsednik preč. g. Blazij Grča, blagajnik Valentin Kancler, tajnik pa Andrej Gabršček.

Dalje v prilogi.

Došli so naslednji dopisi, oziroma pozdravi:

Osebnostno zadržani, kličemo našemu političnemu društvu „Sloga“, osobito vrlemu predsedniku g. dr. Gregorčiču in vsem zborovalcem presrečen pozdrav, in želimo, da bode tudi nadalje hodilo po tem potu, ne oziraje se na krivične napade dr. Mahničarja in privrženec njegovih ter naj vstraja v težki borbi proti tujim in domačim nasprotnikom.

Bog Vas živi!

Cerkno, dne 27. septembra.

Sledi 32 podpisov.

Iz Tolmina. Občnega zbora 29. t. m. se ne moremo udeležiti radi oddaljenosti. Podvržemo se navzoči večini.

„Slogin“ poverjenik
Josip pl. Premerstein.

Nemogoče osebnostno udeležiti se občnega zbora slovenskega narodnega političnega društva „Sloga“, izjavljam tem potom vsem zbranim Složanom srčni pozdrav. V slogi je moč! — V naši „Slogi“ naj ostane moč! Pravica mora enkrat zmagati, i naj bo tudi neljubo neprijatelj in sovražnik našim. Pogumno naprej! Mi z Bogom za pravično stvar in Bog bo z nami.

Breginj, 20. sept. 1892.

Francisek Kranjec
župnik.

Družba sv. Cirila in Metoda.

V predzadnji številki objavili smo pismo, katero je gospod Luka Svetec pisal prve dni avgusta pripravljalnemu odboru za katoliški shod v Ljubljani. Iz tega pisma uverili se je lahko vsakdo, kdo je govoril resnico: v borbi za narod osveljati svetec ali doslej neznan šusteršič. Pismo, ki je bilo pisano toliko časa pred katoliškim shodom, je za Svetca največja priča o njegovih plemenitih namerah, — za katere pa niso marali v Ljubljani.

Zdaj nam je znan pa tudi govor, kateri je imel gospod Svetec pripravljen za katoliški shod. Gosp. Svetec je čital svoj govor pred shodom v prijateljski družbi; zato je doslovna istinitost govora povsem zagotovljena. Sicer pa je bil govor znan tudi nekemu gospodu, ki je imel pri pripravi za katol. shod uplivno besedo.

Mi priobčimo ta zaplenjeni Svetčev govor iz dveh razlogov. Prvi je ta, da bodo naši čitatelji videli, kako govori so bili pri onem shodu vedoma zabranjeni; drugi je ta, da pa drugačnim potom oskrbimo družbi sv. Cirila in Metoda primerno priporočilo kot zadoščenje za krivico, katera se je tej častiti naši narodni ustanovi zgodila pri katoliškem shodu v Ljubljani.

Svetčev govor glasi se takó-le:

„Slavni shod! Meni omejiti se je le na ta del resolucije, ki priporoča naši podpori družbo sv. Cirila in Metoda, kateri ugajajo popolnoma resolucije; zakaj nje namen je isti, ki ga imajo te, namreč slovensko šolstvo na katoliški podlagi, ter je ta namen jasno izražen v nje pravilih, po katerih se je družba, kakor kažejo nje „vestniki“, zmiraj natančno in vestno ravnila.

Da se pa prepričate, kako potrebna in tudi kako vredna je ta družba naše podpore, dovolite mi na kratko razložiti, da se je osnovala zgolj v brambo naše narodnosti, proti kateri so bili napravili Nemci svoj „Schulverein“, Lahji družbo „Pro patria“ z očitnim namenom, v svoje otroške vrtove in svoje šole loviti slovenske otroke in jih ondaj potujčevati, kar v resnici tudi delajo. Po tem grdem ravnanji naših narodnih nasprotnikov prisiljeni, osnovali smo zgolj v obrambo šolsko družbo, ter smo z ozirom na to, da nam je ravno takrat sv. oče papež posebno priporočal častiti spomin slavnjanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda, z ozirom na to, da sta ravno ta blagovestnika najjasneje dokazala, da mora nauk, ako hoče uspešen in trajen biti, vršiti se v materinskem jeziku, imenovali jo družbo sv. Cirila in Metoda. Tako je nastala naša družba.

Dovolite mi zdaj razložiti kak pomen ima bramba naše narodnosti in kako smo tudi kot katoliški kristjani dolžni braniti svojo narodnost.

Kaj hočejo naši narodni nasprotniki? Oni hočejo, da bodi njih narod gospod, naš pa njegov hlapec, njegov suženj. Zato zatirajo naš mili materni jezik, edini pomoček, izobraziti priprosto ljudstvo, ter mu zapirajo šolo in pot v javno življenje. Tako naj ostane naš narod brez uspešnega nauka, brez izobraženja, naj hira v nevednosti ter se umika v trgovini, v obrtu, v javnih in privatnih službah in celo v svojem posestvu tujem. Tako naj polagoma zgine s površja zemlje ter naj množi z odpadniki in potujčenci moč in slavo tujih narodov. To je njih namen. Ker smo danes tukaj zbrani katoliki in vedno zvesti avstrijski državljani, premislimo resno, kake nasledke bi imelo to raznarodovanje tudi za katoliško vero in avstrijsko državo. Ali nas ne uči vsakdanja skušnjava, kako postajajo naši odpadniki, kakor nekdanji turški jančarji, najhujši sovražniki ne le našemu narodu, ampak tudi cerkvi in veri in kako pridobivajo z njimi iredentovske vrste na jugu in na severu najbolj ognjene borilce? In ako bo naš narod bolj in bolj v revščino lezel, kar je neizogibno

brez narodnega šolstva, ne bode li tudi od tega škode trpela njegova vera? Ali ne vidimo, kolikrat se mora odvisek človek tudi v verskih rečeh obračati po volji in zgledu svojega ošabnega, brezvernega gospodarja in v kako veliki nevarnosti je zmiraj ubožega človeka moralnost? Spomnimo se le sv. Miklavža in tistih revnih deklic, ki jih je s svojimi darovi rešil pogrhe.

Iz tega je pa razvidno, da s tem, ko mi Slovenci branimo svojo narodnost, ne pospešujemo samo naroda časnega napredka; mi mu branimo tudi največjo svetinjo, največji božji dar, sv. vero, in ohranjamo Avstriji zveste podložnike. Branitelj narodnosti je torej vedoma ali nevedoma branitelj vere; nasproti pa tisti, ki povdarja samo vero, za narodnost se pa ne briga, ne zadostuje svojemu namenu, ker zanemarljiva bistvene pogoje, pod katerimi si more narod naš ohraniti svojo vero. Tukaj je tudi bistveni razloček mej nami in nemškimi katoliki. Lahko je njim molčati o narodnosti, ki jim je popolnoma zagotovljena in vživa se celo prednost pred vsemi drugimi. Razumljivo je celo, da oni, ki poznajo le razmere svoje narodnosti in vidijo, kako njih rojaki svoji narodnosti na ljubo zatirajo druge narode, imenujejo tako narodno teženje pogansko, kar je tudi v resnici. Zakaj to je Darwinova teorija, da gre moč pred pravico, da sme močnejši slabjšega ujesti. Nasproti je pa naša narodna borba le prisiljena bramba. Mi nikogar ne napadamo, ravnanje se natančno po Zvečičarjevem nauku: „Kar nočeš, da se tebi zgodi, niti drugim ne delaj“.

In zdaj pridem do tega, da je ta bramba tudi naša verska dolžnost, delo krščanske ljubezni, katero zapoveduje in plačuje Bog. Spominjam se, kar pripoveduje sv. Hieronim od sv. Janeza Evangelista. Ko ta v svoji veliki starosti ni mogel več hoditi v cerkev, dajal se je tja nositi, in ker ni mogel mnogo govoriti, ponavljal je vselej besede: „Otročiči, ljubite se mej seboj“. Vprašan, zakaj vedno to ponavlja, odgovori: „ker je to zapoved Gospodova in ker je zadosti, če se jedino to spoľnjev“.

Brez dvombe je hotel ta ljubljeneč Gospodov s tem izreči posebno važnost in zaslužnost ljubezni do bližnjega, ki se pokazuje v dobrih delih. Saj je vera brez dobrih del mrtva in dobrih del ne moremo storiti drugemu kot svojemu bližnjemu. Saj jih Bogu ne moremo izkazovati. On od nas ne potrebuje nobenih dobrot. Njega moremo le častiti in hvaliti. Izpolnjujemo pa omejeno zapoved Gospodovo z dobriimi deli do bližnjega. Čudovito se vjema s to mislijo, kar piše Evangelist, kako bo govoril Gospod v poslednji dan, ko bo ločil pravičnike od krivičnih. Lačen sem bil, poreče, niste mi dali jesti, in žejen, niste mi dali piti, in v ječi sem bil, niste prišli k meni. In ko bodo prašali, kdaj smo te videli lačnega in žejnega in v ječi, odgovori jim, kar ste storili najmanjšemu svojih bratov, to ste meni storili.

In vidite, tisti naši bratje, ki jih pritiska naš narodni sovražnik, jim krati šolski in še celo krščanski poduk v razumljivem materinem jeziku; ki jim jemlje kruh in zaslužek in jih preganja celo iz očetove zemlje, ali niso v evangeljskem pomenu lačni in žejni in kakor jetniki v sponah ljutelega sovražnika, in ako družba sv. Cirila in Metoda za te naše brate napravljajo otroške vrtove in šole in preskrbuje krščanski in druge potrebne nauke v materinem jeziku, mej nje pošilja dobre bukve za dušno hrano, ali ne opravlja s tem v pravem pomenu dela krščanske ljubezni, katere sam Bog od nas zahteva?

Tako bodi naša družba priporočena vaši skrbi, vaši ljubezni; podpirajmo jo, kar mogoče krepko, da bo dela krščanske ljubezni mogla vršiti od dne do dne v obilnejši meri, Bogu v čast, sv. Cirilu in Metodu v hvaležen spomin, ter naši veri in naši narodnosti v zdatno korist.

DOPISI

Iz Brd, 26. sept. — Trgatev smo v Brdih začeli brž po kvaterni nedelji; torej nenavadno zgodaj, ker je dolgotrajna suša pospešila dozorenje grozja. Za letos se nadejamo prav izyrtne, boljše od lanske, rebnule. — Množine pa ne bo toliko, kolikor lani. Ako bi laško „krvavo stegno“ ne motalo motovil po naši Gorici, bi dobro stali Vipavci in Brici. Prav potrebno je, da pazi in preiskuje naša visoka vlada ob meji, kake vrste vino se uvaža iz Italije v Avstrijo.

Toča je silila čez Lože v Brda tisti popoldne, ko so tam Lahji slavili Zoruta. Padala je prav debela, vendar redka, mirna in le malce časa. Škode je bilo največ, kjer so imeli slavnost. No, Bog ne da hujše!

Iz zahodnih Brd, 20. septembra. — V nedeljo, dne 18. t. m. izvršili so naši laški sosede tisto slavnost, o kateri so že več tednov bobnali. Ta slavnost je bila, kakor že znano, v častni spomin laškemu (furlanskemu) pratkarju in pesniku Petru Zorutu, ki je bil rojen zdaj 100 let na Ložah in krščen v župni cerkvi sv. Lovrenca pri Neblem, kamor spadajo Lože, po italijansko: Lonzano.

Župnija sv. Lovrenca ima skoraj same Slovence, samo na Ložah biva poleg Slovencev tudi nekaj Lahov, kateri so se gotovo le iz Slovencev prelevili.

Ime „Lonzano“, katero rabijo naši laški sosedi mesto „Lože“, potrjuje dvojno resnico: 1. da so stari Slovenci izgovarjali nosnik „o“ (ki se nahaja v Ciril-Metodovi književnosti) kakor „ou“; torej se je glasilo ime Lože kakor „Lonže — Lóg kakor „Long“. 2. da so na Ložah bivali Slovenci ter tukajšnjim krajem imena dajali, predno so Lah sem došli in grajščine postavljali. Lože obsegajo več posameznih hiš in selišč ter spadajo pod obširno županijo dolensko, katerej je na čelu slovensko županstvo. Vsled takih razmer ni se moglo pričakovati, da bi se za to laško slavnost nič ne zanimalo slovensko ljudstvo. Lahji sami so na razne načine zbužali radovednost med slovenskim ljudstvom, da bi isto privabili. Glasilo se je celo, da je Peter Zorut bil nekaj prerok ter da je prerokoval prihod strupene rose in drugih trdnih boleznij. Govorilo se je, koliko tisočev bo stala ta slavnost in kako lepa da bo. Ni sicer verovalo ljudstvo tem govoricam, a vendar je šlo iz radovednosti gledat napovedano slavnost.

Slavnost se je vršila deloma predpoldne, deloma zvečer. Predpoldne odkrili so spominsko ploščo v rojstni hiši Petra Zoruta na Ložah. Razum odra za govornika ni bilo posebnih olupšav na Ložah. Zvečer je bila ljudska veselica s plesom v nižjem oddelku Lož, ki se imenuje „Hrvacija“ (najbrž zaradi kake hrvatske naselbine). Prostore za to veselico je prepustil veleposesnik Macorig (Mahorič?). Italijanskih zastav ni bilo videti, ker so bile menda izrečno prepovedane; svetilne pa in umetni ognji kazali so več zelenih, nego drugih barv. Med plesnimi počitki slišalo se je na okinčanem dvorišču — lepo slovensko petje, katero so izvrševali pevci iz gradenskega in mirniškega vikarijata brez vsake ovire. Ploskali so pevcem ne samo Slovenci, ampak tudi Italijani, zlasti z onkraj Idrije; onemu znanemu Lahu pa, ki se je bil iz Ločnika pripeljal na treh kolesih, delal je ta prizor hudo v črevesih. Žaljenja ni bilo nikakega, ker so orožniki strogo zdrževali red. Pozno v noč odšli so slovenski pevci, pojoči „Naprej z astava Slave!“. —

Dol-Odica, 24. septembra. — Mislim sem, gospod urednik, da Vam spretnejše pero naznani in opiše slavnosti, ki so se vršile pretekli mesec tu pri nas, a ker ni sluha ne duha od nikoder, naj pa jaz poskusim to reč.

Dne 17. avgusta smo imeli pri nas sv. birmo in blagoslovila se je popravljena cerkev po prevzvišenem knezonadškofu goriskem. Lepi in znameniti so bili ti dnevi za tukajšnjo občino. Ljudstvo je uvidelo ta pomen, zato je kar tekmovalo med seboj, da priredi kar mogoče lep vsprejem. Slavolokov z različnimi napisi bilo je več, a najlepša bila sta: oni na predmeji in oni pri ljudski šoli na Dolu. Prevzvišeni vladika pripeljal se je skozi Trnovski gozd že dan poprej okoli 8. ure zvečer — spremljan po prečastitem g. dekanu črniškem in vikariju trnovskem. Pri jako lepem slavoloku na Predmeji pozdravil je Njegovo prevzvišenost tukajšnji c. k. gozdni oskrbnik v imenu podrejenega mu osovja in g. učitelj v imenu šolske mladine, starašinstva in cele občine. Na to je podelila prevzvišenemu knezonadškofu mala Izabela, ljubka hčerka tukajšnjega gospoda gozdnega oskrbnika, lep šopek gorskih cvetic. Prevzvišeni vladika se je po njega obče znanaj ljubeznivosti srčno zahvalil za lep vsprejem, ter podelivši nam sv. blagoslov, odpeljal se med gromom topičev dalje proti cerkvi. Blizo cerkve pričakoval je prevzvišenega preč. gosp. kurator z duplirniki, koji so ga spremljali potem v cerkev. Drugi dan bili so sv. obredi. Ljudstva bilo je od blizo in daleč, kar je še bolj povečevalo redko slavnost. Okoli 4. ure popoldne odpeljal se je prevzvišeni vladika proti Gorici in s tem so se končale slavnosti.

Iz bližnjih hribov, 25. sept. — Pretekli teden bil sem v Gorici; mnogo sem slišal govoriti o predelski železnici in o dunajskem inženirju Büchelen-u, ki je prišel tudi k nam na Gorisko razpravljat uprašanje o predelski železnici. Umevno je, da radi slišimo govoriti o tem, kar si želimo; takó je tudi Büchelen našel pazljivih poslušalcev, ki goje nove nade, da se nam kdaj uresničijo lepe sanje o žvižgojočem „lukamatiju“ po lepi naši Soški dolini. — Neki znanec mi je pripovedoval, da so Tolminci svečano sprejeli imenovanega inženirja; takó je stalo v „Corrieru“ že v četrtek, torej še pred „Novo Sočo“, ki izhaja o petkih. Prav radoveden sem bil na dopis iz Tolmina v tem lahonskem listu in čital sem ga. Pa kakó sem se začudil, ko sem drugi dan čital v „Novi Soči“ popolnoma enak dopis, kakor da bi bil poslovenjen iz „Corriera“. Kakó je to mogoče? Kake zveze so tu s „Corrierom“? (Mi tega ne vemo. Naš dopis je izviren; prejeli smo ga že teden poprej in tudi naznanili v „N. S.“ Uredništvo.)

Neki dopisnik v zadnji števil. „N. S.“ izrekel se je jako neugodno o laških vinih. Zeló dvomim, da bi prevladalo tako mnenje, ker mnogokje slišim jih hvaliti. Seveda je pri nas velik križ, ker se redko kako vino pusti — na miru. Že veste, kaj hočem reči.

Kdor dobi pravo vino, bo že shajal z njim. Za nas, ki vina ne pridelujemo, bo to dobro, da si ga tudi naš težak lahko privoščijo kozarec ob nedeljah in praznikih, ne da ga mnogo stane.

Skoda je le ta, da gre denar iz države. Da se to ne bo godilo, treba bo, da pa našim vinom cena nekoliko pade, saj so bila itak predraga. Ako vinogradnik prejme po 15 ali 16 gld. za svoje vino, je že več kot zadovoljen. Nevarnost se res bliža, zato: s ceno našim vinam dol!

Politični razgled

Delegaciji ste sklicani v dan 1. oktobra v Budimpešto, kjer se zberejo naši in ogerski delegatje, da rešijo skupni račun in proračun za l. 1893. Kakor znano, izbran je v delegacijo za Istro gosp. profesor Spinčič, za Gorisko pa g. dr. Gregorčič. Zadnji odpelje se danes o Budimpešto. — Letos bodo v delegaciji zastopani prvič tudi Mladolohci, ki se baje pripravljajo na krepak besedni boj; pričakovati je zanimivih sej. — Tudi Košutovci se boljše pripravljajo na letošnje zasedanje v delegaciji.

Deželni zbori. — V češkem dež. zboru odgovarjal je namestnik grof Thun na interpelacije zaradi napadov čeških delavcev na nemške izletnike. Zavrnil je tožbe Nemcev in na podlagi sodne preiskave dokazal, da so bili pač edenkrat Nemci nekoliko tepeni, da so pa bili sami krivi, ker so mirne ljudi naračeno izzicali. Drugih prask pa ni bilo; tu in tam je bilo nekaj prepira, drugega nič. — Tudi v Moravskem dež. zboru odgovoril je namestnik na slično interpelacijo glede na dogodke pri volitvah v Prostějovu, da se ni nič nedopustnega zgodilo, da so Nemci fakične dogodbe svojevoljno zavijali in v svet pošiljali neresnične in izmišljene trditve. — V nižje avstrijskem dež. zboru je vsaka seja burnejša od prejšnje. Protisemitijske postopajo brezozirno in osveljujejo gospodarstvo levičarjev in uplo namestnika na način, ki morda cendar uniči sladko govorečo liberalno stranko. — V galicijskem dež. zboru spravi je posl. vitez Kožulowsky uprašanje o verski šoli v obravnavo. — V bukovinskem dež. zboru postalo je nasprotstvo mej Rumuni in združeno manjšino uprav sovrano. Rumunska večina razveljavila je volitev vladnega kandidata barona Kaprija samo da si zagotovi večino pri volitvah v dež. odbor. Manjšina se vsled tega več ne udeležuje sej in tako delajo Rumuni, kar jim je drago. Vlada se je doslej držala jako vzdržljivo in ne skuša uplivati na nobeno stran, želeč, da se razpor mirno razreši in konča.

Srbske razmere. — Mej radikalnim prebivalstvom v Hadžibegovcu in liberalno upravo prišlo je do odkritega boja. Prefekt poslal je uradnika z nekaterimi orožniki v Hadžibegovac odstaviti občinskega načelnika. Ljudstvo se je uprlo, prišlo je do boja, tako da je trajalo streljanje skoro celo noč. Jeden orožnik je bil v boju ustreljen, ranjenih je pa mnogo. Vlada odpustila je konjike v tisti kraj, ker je razburjenost jako velika.

Rusija in Turčija. — Ruski veleposlanik izročil je turški vladi posebno noto, v kateri protestuje Rusija zoper vzporedno Stambulova in nekako prikrito preti, če bi hotela Turčija kaj storiti glede pripoznanja Koburžana. Politični krogi pripisujejo tej noti veliko važnost. Berolinski listi dokazujejo, da bi morala Rusija, če ji kaj všeč ni, prositi druge velesile, da vse skupje storé pri Turčiji potrebne korake. Ako bi Turčija ne mogla plačati zastale vojne odškodnine, mogla bi Rusija osvojiti si, seveda v varstvo svojih tirjatev, Armenijo in to bi utegnilo postati jako nevarno; zato naj Turčija čim prej poplača ves svoj dolg. Rusija postala je, odkar se je Giers umaknil, dosti bolj brezozirna.

Domače in razne novice

Osebnostni vesti. — Gospod Jeler Vodopivec, sin cesarskega svetnika Franca Vodopivca v Gorici, prestal je pretekli teden tretji državni izpit na graškem vseučilišču. Pred dvema mesecema napravil je drugi izpit, zdaj pa že zadnjega! Častitamo!

— V Tolminu bodo imeli v nedeljo slavnost zlate maše; služil jo bo č. g. Karol Pencin. Rojen je bil 25. marca 1819., posvečen pa 24. septembra 1842. — Zlatomašnik ima v vseh ljudskih krogih mnogo prijateljev in znancev; zato obeta biti ta slavnost jako lepa. Cerkveni govornik bo — dr. Gabrijelčič iz Gorice.

Gosp. Ant. Sessich, umirovljeni veroučitelj (zdaj cerkveni zastopnik v mestnem šolskem svetu), obhajal je 50-letnico svojega mašništva. Goriska „Eco“ se je spominjala tega dogodka z jako navdušenimi besedami ter proslavljala ga kot stebel naše svetekotoliške cerkve. Seveda je povsem zamolčala goriški dopis v „Slovenca“, katerega smo mi ponatisnili in bili zaradi njega zaplenjeni; ono številko „Slovenca“ pa so v Gorici tudi zaplenili in sicer v — bralnici katoliškega društva (Circolo cattolico), da je udje niso dobili pred oči.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ učne zavode došli so v zadnjih osmih dneh naslednji darovi: J. Peternel, dekan v

Kobaridu, poslal je 8 gld., katere je darovala dné 26. t. m. tamkaj zbrana duhovščina. — K. J. v St. Ferjanu 1 gld. — „N. S.“ 26 tablic za otroke. — Ivan Ilijašević, c. kr. major v pokoju, za nove zavode v ulici Barzellini 5 gld. — Andrej Urbančič, vikarij na Pečinah, namesto poti h katoliškemu shodu v Ljubljano, 10 gld. — Trije bratje Urbančiči 1 gld. — Stričina Miklavč 1 gld. — Gustav Kraljeta, vodja naše tiskarne, zbral je v Podgori 2 gld. 6 kr.; povod so dali podgorski rekruti. — Pri veselici „Prvaškega Sokola“ se je nabralo 20 gld.

Ako bi kdaj kak donesek po kakoršnikoli pomoti ne bil javno potrjen v „Novi Soči“ (kar se prav lahko pripeti, ker dohajajo več osebam), prosimo, naj se takoj naznani nam ali pa odboru, da se pomota popravi. Tiste gospode naročnike, ki pošiljajo kake darove z naročnino vred, in tiste, ki pošiljajo udnino in darove, prosimo, naj blagovolje razločno povedati, kaj pošiljajo za eden ali drugi namen; velikokrat moramo sami ugibati in potem zneske deliti. (Udnina se doslej ne potrjuje v listu.) Bog živi dobrotnike naše! Bodimo vstrajni v delavnosti in požrtovallnosti, ker le s tem si zagotovimo ono prihodnost, po kateri doslej toli vroče, a še vedno zaman hrepenimo!

Deželni zbor goriški imel je učeraj drugo sejo. Poročila nismo mogli objaviti še v tej številki, ker v tiskarni ni bilo mogoče izvršiti tega dela o pravem času. Prihodnjič.

Interpelacija o znanem dogodku v Mirnu z goriškimi kolesarji, oziroma o časnikarskem poročilu v „Tagespostu“, katere dopisnik je znani c. kr. profesor, imela se je podati v učerajšnji seji deželnega zbora. Ker je pa bil čas kratek, odložila se je za prihodnjo sejo.

Po mestnih volitvah. — Čitateljem našim je znano, na kakó gld način so naši Lahi ravnali pri zadnjih mestnih volitvah z deželnim glavarjem Francem grofom Corinijem; prišel je v ožjo volitev z notarjem Nordisem in potem — propadel. O naslednjih smo obširneje pisali. Toda notar Nordis ni hotel sprejeti volitve; starašinstvo je poslalo k njemu deputacijo, ki naj bi ga pregovorila, da bi sprejel izvolitev. Ker je pa Nordis ostal pri svojem sklepu, obsodilo ga je starašinstvo po §. 43. mestnega statuta v globo 100 gld. Notar Nordis rad plača to svoto in še bo imel pri tem lep dobiček, da mu ne bo treba vlačiti iz blata mestni voz.

Naš „Corriere“ je skrben opazovalec vsega, kar se godi v sosednjem kraljestvu, dočim pozablja poročati o imenitnih dogodkih avstrijskih. Povedali smo n. pr. o svojem času, kakó je polnil svoje predale s poročili in članki o nekem laškem generalu, ki se je proslavil v vojskah proti Avstriji, smrt avstrijskega generala, slavnega barona Filipovića pa je odpravil s tremi vsticami. Namen je preočiten! — Tudi v soboto teden je priobčil kar uvodni članek o smrti italijanskega generala Cialdinija, vojvode di Gaeta; udeležil se je vseh vojsk proti Avstriji ob l. 1848. do 1866. — in prodir je s svojimi četami tudi skoro že do Soče. Ali so to njegove zasluge, vsled katerih mu mora goriški list posvetiti uvodni članek?

Goriško trgovsko in obrtno društvo. — Še trije meseci nas ločijo od novega leta, ko bi imelo začeti poslovati to društvo, ako se bo tje dobé sposobne delavne moči. Zató treba začeti resno delati za izvršitev te lepe misli. Treba pa je, da osebe, ki so že doslej drugod uprežene, ne bodo glavne delavne moči tudi pri novem društvu; delo si je treba razdeliti!

V ta namen vabimo vse odbornike in ostale rodoljube iz mesta in okolice k posvetovanju v nedeljo 2. oktobra ob 11. predpoldne v predstobo čitalnične dvorane. Prosim, da bi prišli posebno tisti rodoljubi, ki niso bili navzoči pri shodu na dan sv. Petra in Pavla. Treba bo pomnožiti število odbornikov, da bodo v odboru zastopani vsi taki krogi, ki bi zagotovili društvu ugled, zaupanje in obstanek. Namen je jako važen, a izvršitev ni takó lahka, kakor bi si kdol mislil. Misel je bila vržena v javnost, izvoljen je bil že odbor, treba jo je torej izvršiti. Ako se je previdno in z naudušenjem lotimo, ni dvoma, da dosežemo zaželjeni uspeh.

V Tolminu bo v ponedeljek 3. t. m. občni zbor cecilijanskega društva za našo nadškofijo. Ob 10. uri bo sv. maša, potem pa zborovanje. Poročilo nam je zagotovljeno.

Iz Gorice priobčil je „Slov. Narod“ dopis z dné 21. t. m., iz katerega ponatiskujemo sledeči dve novici:

„Učeraj popoldne je tu za mrtvoudom preminol dr. Alberto Levi, na Goriškem, lahko rečemo, najodličnejši kmetovalec, kojega posestvo v Villanovi pri Fari (dobro uro od Gorice) je v vsakem oziru uzorno, njegovi obširni vinogradi pa so morda najlepši v Avstriji. Rajniki je objavil mnogo svojih kmetijskih študij, katere je zajemal iz lastnih skušenj in poizvedb, bil je tudi častni in pravi našega kmetijskega društva in dolgoletni odbornik; kot strokovnjak imel je pri društvenih sejah vselej prvo in glavno besedo, kateri si je znal s svojo nčestnostjo in spretno zgovornostjo veljavo zagotavljati. Dasi je bil žid, ponujali so mu

italijanski veleposestniki večkrat deželnozorski mandat, katerega pa ni hotel nikdar vzprejeti. Dr. Levi je zapustil veliko premoženje, — pravijo da par milijonov — pa nič otrok. Udova in brat dr. Angelo Levi sta jedina dediča.

Še drug italijanski kmetijski veljak (?) izgine te dni z goriškega pozorišča. Vitez Eugenio Giordano, ravnatelj italijanskega oddelka tukajšnje deželne kmetijske šole je stalno upokojen. V kratki dobi svoji imela je ta šola 3 ravnatelje, tri zvezde, — katere so v krasnem svitu učenosti priplavale na goriško obnbeje, pa so po kratkem teku zatemnele in — utonile.“

Družba sv. C. in M. dobila je zadnji čas nekaj novih podružnic. Med temi je ena tudi na Goriškem in sicer ženska podružnica v Sezani, katere šteje že prirojstvu odlično število društevnic. Predsednica je gospa Marija Mahorčič, namestnica gospa Antonija Gabršček; blagajničarica g.čna Mici Mahorčičeva, njena namestnica g.čna N. Stolf; tajnica g.čna Nežika Pitamic, namestnici pa gospa Josipina Kosovel in g.čna Maša Dolenčeva. Le naprej! Živelo národno ženstvo!

V Kranju se je tudi ustanovila ženska podružnica; predsednica je gospa županja Leopoldina Šavnikova, ki je ob ustanovitvi zbrala 293 gld. 10 kr. Čast takim ženam!

Tudi v Radovljici na Gorenjskem se snuje podružnica. To je veselo znamenje! Na Gorenjskem se nemškutarstvo baje širi, namesto da bi izginjalo, ker nemški upliv s Koroškega ni majhen.

V tržaških zavodih te družbe je letos okoli 400 otrok; v otroškem vrta je upisanih okoli 90, v prvem razredu 110, v drugem 70, v tretjem 68 in v četrtem 60. Tudi otroška vrta v Rojanu in na Greti sta napolnjena. Kaj bi bilo s temi otroci, da ne skrbi za nje vrta naša šolska družba? Bog jo ohrani! Živelo njeno vrlo vodstvo!

Nova pošta. — Jutri (1. oktobra) otvori se novi poštni urad v Rubijah za katastralne občine Sovodnje, Peč, Rubije, Gabrije, Vrh (St. Mihiel) in Petovlje. Pošta bo imela zvezo vsak dan s štirimi poštnimi vlaki in z nošno pošto v Kostanjevici.

V Prvačini se je v nedeljo Sokolska veselica prav dobro sponesla v vsakem oziru. Udeležba bila je obilna, spored pa se je izborno dovršil. Kakor pri vsaki priliki, takó se je tudi pri tej zbiralo za Slogine zavode; nabralo se je celih 20 gld. Presrečna hvala darovalcem in nabiralcem. Bog živi takó rodoljubje med nami!

Novo deželno gledišče v Ljubljani otvorilo se je učeraj s slovesno slovensko predstavo. Otvoritev je pričela z ouverturo iz Glinkove opere „Ruslan in Ljudmila“; sviral je vojaški orhester. Potem je govoril g. Ign. Borštnik „Prolog“, kateri je zložil pesnik A. Funtek. Predstavljala se je „Veronika Deseniška“, katero je po Jurčiču predelal za gledišče g. Borštnik. Krasne vitežke o pravde došle so od „Narodnega gledišča“ v Pragi. — Dal Bog, da bi novo gledišče povzdignilo slovensko gledišče umetnost, ki bi povečala naš ugled pred tujim svetom.

Sušo imamo, kakoršne že dolgo nismo imeli. Poljski pridelki hudo trpé. Vsled suše je grozde letos mnogo prej dozorelo. — V Gorici čutimo sušo posebno pri vodotokih, ki kažejo veliko premalo vode za vsakdanjo rabo; nekateri so se kar posušili. Vročino imeli smo tudi takó, kakoršne koncem septembra že dolgo ni bilo. Ako začne pa deževati, bati se je, da vsled deževja niti poljskih pridelkov ne bo mogoče pospraviti. Dal Bog, da bi bili slabi preroki.

Odbor za priredbo slovenskega banketa na čast Luku Svetcu razpošilja naslednje vabilo: Minuli so dnevi slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani. Zalibog, da se je katoliški shod postavil na neko skrajno stališče, katero nas ne more dovesti do toliko zaželjene sprave. Ravno nasprotno, še poostрил je razglasje mej slovenskima strankama. Z obžalovanjem moramo konstatovati, da je katoliški shod in njegov pripravljani odbor proti uzorni naši družbi sv. Cirila in Metoda in v zvezi z njo proti našemu starosti narodnemu poslanec gosp. Luki Svetcu postopal na način, kateri je moral užaliti njega in vsakega rodoljuba. Ljubljanski rodoljubi so torej sklenili prirediti gosp. Luki Svetcu na čast v nedeljo dne 9. oktobra 1892 ob polu 2. uri popoldne v prostorih starega strelišča v Ljubljani slovesen banket, s katerim hočemo izjaviti, da se popolnoma slažemo s svojim v borbi za narodne koristi osivelim prvakom in vernim nositeljem neskalljenega sporočila dr. Bleiweisovega na svoj narod, — da visoko cenimo našo vzvišeno, za naš narodni obstanek toliko potrebno in zaslužno družbo sv. Cirila in Metoda, — in da smo nasproti skrajnostim, izjavljenim na katoliškem shodu, složen in jedin narod, kateri ne glede na stan in nebiestvene dosedanje razlike v mišljenju odslej hoče hoditi jedno pot in z združenimi močmi dosežati skupni naš smoter. Vabimo torej odlične rodoljube iz vseh pokrajin, da se ne strašijo truda in stroškov in se udeležé te predbežne izjave družene narodne stranke. Prosim, da se blagovolé rodoljubi me seboj dogovoriti o udeležbi ter da se najdalje do 5. oktobra 1892 naznani število udeležencev. V Ljubljani, dne 16. septembra 1892.

Pristavlja se, da se vabila niso mogla doposlati vsakemu posameznemu ter se prosí, da se negledé na to, ali je kdo vabilo prejel ali ne, javi sam ali v družbi z drugimi za vdeležbo. Opozarja se tudi še na to, da bode dne 9. oktobra zvečer v novem deželnem gledališču slovenska predstava.

Razdeljujmo si delo. — Ta misel je lepó označena v odborovem poročilu društva „Sloga“; pa tudi na drugem mestu današnje številke smo jo izrazili. Slučaj je hotel, da isto misel obdeluje tudi „Slov. Narod“ od torka. Tamkaj čitamo med drugim:

„Skoro povsod, Ljubljano ne izvzemši, sloni breme vsega socijalnega in društvenega delovanja na ramenih vedno istih, maloštevilnih oseb, na ramenih posameznikov. V odborih čitalnic, bralnih in pevskih društev, podružnic sv. Cirila in Metoda itd. naletavamo vedno na iste moze, k vsem javnim nastopom silimo vedno jedne in iste požrtovalne osebe, češ: ti si že tu in tam, ti si že vaju, pa še to prevzemi in stori. Pri večjih narodnih slavnostih vidimo do malega vedno iste obraze, poslušamo vedno iste govornike in tudi na nabiralnih polah ponavljajo se vedno ista imena preobremenjenih posameznikov. Ako pomislimo, da imajo ti moze tudi stanovskih dolžnostij, da so vrh tega do malih izjem tudi še politično delavni, potem je pač umevno, da se preobilo naloženemu jim narodnemu delu večinoma ne morejo odzvati tako, kakor bi radi. Ultra posse nemo tenetur! Naravna posledica temu je, da se narodna društva ne vglóbe in ne morejo vglóbiti v svojo nalogo, v svoj delokrog tako, kakor bi bilo za vsestranski razvoj našega kulturnega življenja potrebno. Od tod v prvi vrsti iz raznih krajev prihajajoče in vedno ponavljajoče se pritožbe, da ta in ona čitalnica obstoja le še po imenu in da spi marsikatera podružnica naše uboge šolske družbe, katere je našla prokletstvo tam, kjer je iskala blagoslova. Decentralizacije in razdelitve dela tudi na tem polji dalje ne moremo in ne smemo pogrešati. V to svrhu pa je treba pozitivnega d la vsakega narodnega moza in vsake narodne žene. Vsakdo izvoli naj si delokrog, izbere naj si narodno društvo, katero najbolj ugaia njegovemu duševnemu nagnjenju, njegovemu mišljenju. V prid in korist tega društva osredotoči naj vse svoje sile, zanj naj deluje s svojimi najboljšimi močmi, ostalo polje pa naj prepusti drugim. Na ta način se bo čisto naravno razdelilo narodno delo mej posameznike po naravnem poklicu in nagnjenju, na ta način zaprečili bomo preoblozbo posameznikov, združili bomo v vsakem društvu moči, posvečene le njemu ter omogočili tako vsem društvom intenzivno delovanje. Ob sebi umevno je, da ta načrt ne more veljati za one postojanke ob periferiji, kjer nedostaja še za razdelitev dela potrebnih močij, a takih krajev je, hvala Bogu, že malo in vedno manj jih bo, ako se v razdelitev dela združijo povsod v e narodne moči. Nikdo naj se ne odtegne, vsakdo je poklican, da sodeluje za blagor in bodočnost naroda. Združimo se v razdelitvi narodnega dela, organizujmo se za pozitivno delo in moči pri možu stojmo za brambo dosedanjih narodnih naših pridobitev.“

Te besede treba je podpisati z obema rokama. Dal Bog v tem pogledu boljših časov na Slovensko.

Kl-vzula o vinu v avstrijsko-italijanski pogodbi. — Ko so se vršili dogovori in sklepale zadnje trgovinske pogodbe mej našo državo z Italijo, Nemčijo in Belgijo, napravila je na vse avstrijske državljane najslabši vtis klavzula v avstrijsko-laški pogodbi, po kateri mora Avstrija znižati uvožno carino na italijanska vina takoj, kadar Italija zniža carino na avstrijska vina. Poprej je uvozna carina na vino znašala pri nas 20 gld. v zlatu ter je bilo celo najboljšim italijanskim vinam skoraj nemóžno tekrovati z našimi, dočim se je sedaj carina znižala na 3 gld. 20 kr., ter se na tak način laškim vinom odprla pot v avstrijske dežele. Oni poslanci, ki so glasovali za to pogodbo, ne oziraje se na utemeljene proteste avstrijskih, osobito pa dalmatinskih in istrskih vinogradnikov, tolažili so se z mislijo, da Italija Avstriji na ljubo ne zniža carine, češ: bala se bode prevelikega uvoza avstrijskih vin na Beneško in Lombardsko, kjer so naša vina nekda priljubljena. Iz starih arhivov so se tudi privlekli na dan statistične listine, s katerimi se je na videz dokazalo, da je tudi zadnja leta, ko je carina na vino bila visoka, zdatno presegal uvoz avstrijskih vin na Laško onega laških v Avstrijo. Z vsem tem so se razna mnenja nekako prepirčala in dotična zakonska predloga dobila je zakonsko moč navzlic ugovorom raznih, za blaginjo svojih volilcev unetih državnih poslancev in mnogobrojnih protestov od strani društev in kmečkih korporacij. Skoraj največ so bile s tem prizadete dalmatinske in slovenske dežele in po pravici je imenoval slovenski poslanec g. Pfeifer klavzulo o vinu novo trtno uš za Avstrijo. Danes čutimo posledice te klavzule. Še ni potekel mesec, odkar je v veljavi in že so avstrijska tla preplavljena z laškimi vini. Skoraj po vseh avstrijskih mestih se ista točijo na drobno po nizkeje ceni in ljudstvo se gnjete po teh krémah, srkajoč laška vina, dočim je še mnogo dalmatinskega in istrskega vina, ki se radi prenzike cene laških vin le počasi in slabo

prodajajo. Pred vrati imamo tudi letošnjo trgateg, ki bode po nekod precaj obilna. Istotako bode letos bogata vinskega pridelka tudi Italija, kateri bode še lažje mogoče tekrovati z avstrijskimi vini. Navzlic pa okolnosti, da se zbog klavzule laška vina v Avstriji dobro prodajajo ter da je že vsa Avstrija z njimi preplavljena, niso gospóda Lahi še zadovoljni. Jeli so zadnji čas zabavljati proti Avstriji tirjajoč, naj zadnja dopušča za uvoz ne samo vino v sodih — kakor je v pogodbi jasno določeno — temveč tudi vino v takozvanih ladijah-vodnjakih. Temu se Avstrija upira, ravnaóč se doslovno po pogodbi. Vsled tega so laški žurnalisti zagnali po raznih časnikih velikansk krik ter svojo vlado prisilili, da diplomatskim potem izposluje od avstrijske vlade, da se tudi vina v ladijah-vodnjakih dopuščajo v Avstrijo po nižnji carini. Italijanski odposlanik Miraglia se je zadnje dni mudil na Dunaju, a menda brez uspeha, kajti Avstrija noče pripustiti, radi česar se bodo Lahi zmislili kaj drugega, da vržejo Avstriji kamen pod noge, oni Avstriji, ki jim je napravlila velikansko uslugo s tem, da je uvela vinsko klavzulo. „Edinost“.

Slovenska čitanka za tretji razred srednjih šol. Sestavil in izdal dr. Jakob Sket, c. kr. profesor. III. V Celovcu; 1892. Tiskalica in založila tiskarna družbe sv. Mohorja. 80 184. Cena 80 kr. — Slovenski profesorji na srednjih šolah spoznali so že davno, da treba za tretji in četrty razred primerne čitanke, ker Janežičev „Cvetnik“ zasnovan in namenjen je bil za prva dva razreda. Ta čutna potreba napotila je že nekatere učitelje, da so se lotili tega tako mučnega, kakor težavnega dela, a vsak je opešal sredi pota; še le neutrudni g. prof. dr. Sket dogljal je reč do konca in sedaj leži pred nami lična knjiga, katere utegne zadoščati vsem potrebam kar najbolje. Spreten in izkušen šolnik, vedel je dr. Sket skrbno in z izbornim ukusom izbrano gradivo tudi primerno razvrstiti, tako da je tudi za nešolnika prava slast, listati v ti knjigi, kjer so zbrani odlomki iz spisov vseh dobrih, sosebno novejših pisateljev slovenskih. Vsa raznovrstna tvarina urejena je tako, da stoji v vidni zvezi in vzporedno z drugimi predmeti, kakor se poučujejo v tretjem razredu. Jezik je lep in dosleden, tisek pa uzoren in v čast tiskarni družbe sv. Mohorja.

Istra. — V nedeljo teden obiskal je posl. g. prof. Spinčič Pulj in bil ondu jako navdušeno sprejet. Na kolodvoru pozdravil ga je odbor „Čitaonice“, a v ponedeljek zvečer priredili so puljski rodoljubi njemu na čast velik banket, ki je bil sijajen v vsakem oziru. Te ovacije so pač dokaz, kako priznan in čislán je gosp. Spinčič v vseh narodnih krogih v Istri.

RAZNOTEROSTI

Na Bolgarskem v Plovdivu so 27. avgusta t. l. otvorili razstavo, katere so se udeležile tudi tujne firme. Karakteristično je, da „Fremdenblatt“ hvali to razstavo, v tem pa seveda tudi bolgarsko vlado; veseli se, da nosijo tudi Bolgari zapadno kulturo na vstop poleg tega, da jo donajajo tudi razni tuji življi. Isti list, ki je 8 dni poprej hvalil prusko-nemško vlado, da se ni odločila za narodno nemško razstavo v Berlinu, povzdigne bolgarsko vlado, da je izvršila kaj takega. Tudi oficiozni listi računajo na kratki spomin današnjega čitajočega občinstva.

Plovdiv ima ugodnejše gospodarsko položeno, nego Sredce ali Sofija, zato so priredili razstavo v prvem, ne pa glavnem mestu. Razstava je kmetijska in obrtna; seveda, ker je Bolgarska kmetijska, je tudi značaj razstavi bolj kmetijski. Razložena je v 25 večjih in 31 manjših poslopih.

Avstro-česki oddelek je v šolskem paviljonu lanske praške razstave. Iz pridelkov je sosebno zastopana vrtna zelenjava, katero obdelujejo Bolgari mojsterski; obrtni izdelki pa pripadajo domači mali obrti in kažejo bolgarsko izvirnost na več strani, nego jo poznamo pri nas. Čehi imajo svoj oddelek ločen s českim značajem; tudi princ Ferdinand so Čehi pri otvorenju nagovorili česki, in on jim je odgovoril bolgarski. Ob tej priliki je on pohvalil česki oddelek, zatrdil, da ima mnogo praktičnega. Pri obedu, h kateremu so bili povabljeni česki razstavljajci, je rekel princ, da ume vse slovenske jezičke, torej tudi česki. „Jaz sem dalje časa, dodal je, bival med dobrimi in vrliimi tatranskimi Slovani in sem vedno rad poslušal njih jezik. V obče pa sem uže od otroških let sosebno sočustvoval s Slovani in vedno odobral njih napore, da si ohranijo jezik in individualnost. Čehi sem vedno poševal za tak narod, kateri koraka hrabro pred slovenskim svetom.“ Potem je še rekel jednemu izložniku: „Recite le svojim rojakom, da ne samo čutim kakor slovenski knez, ampak da tudi delam tako. Bolgarska je slovenska dežela. Hočem, da ima mnogo praktičnega, da je nezavisna in srečna. Bolgarska zaslužit to, potem ko je trpela stoletja.“ V teh besedah, katere smo posneli iz poročila „Pol“, je izraženo načelo zapadnikov, ki zatrjujejo potrebo „samostalnosti“ balkanskih narodov, a je v njih vsaj doslednost, da se priznava analogna samostalnost tudi drugim slovenskim narodom. Kar se pa dostaje tega, da hoče princ Ferdinand ohraniti Bolgarski njen značaj, kažejo dela Stambulova vse kaj drugega.

Sajenje dreves. — Kadar sadiš drevesa, koder so poprej stala stara drevesa, moraš prejšnjo prst odpraviti in jo zameniti s kompostom, strohlijivim gnojem in kako drugo prstjo. Posebno dobro je tudi čestno blato. Če bi mlado drevo posadil v staro prst, ne bi uspevalo, ker je prejšnje drevo v teku let že izsesalo največ redilnih snovi. Ker se na premembo prati premalo gleda, od tod prihajajo pritožbe, da na starih vrtilih ne uspevajo mlada drevesa.

Varstvo zimske salate. — Če po zimski pokriješ salato z listjem ali slamo, prav rada ti pogneje, ker ji je ta odeja pregošta. Dobro je pa, če na salato nanosiš trnovih vej in mej nje naspeš listja. Odeja sedaj ne bode tako gosta in salata ne pogneje.

Kako se uniči plesen po kletih. — Zidovi po kletih večkrat kaj radi izplesnijo. Po takih kletih je potem neki čuden duh in vse stvari s^e rade izpridijo. Da se plesen uniči, je dobro, če

se razstopi 3 dele dvojno žvepleno-kislega apna v 20 delih vode in s to raztopino pomočijo stene, potem pa z navadnim apnim beleženjem pobelijo. V takih kletih se ne bo pokazal plesen po zidovih.

Seme za setev. — Izkušnje so pokazale, da je za setev boljše debelo seme, nego drobnost. Tako seme je pa navadno haš v sredi klasu. Ker je pa odpiranje takega semena težavno, izumili so za to neki poseben stroj, ki se imenuje centrifugalni izbirnik. (Centrifugal-Sortiermaschine.)

Konjski hlevi. — Za konje so posebno škodljivi vlažni hlevi. V takih hlevih izgubljajo vid, noge jim otekajo, dobe kašelj i. t. d. Po zimski vlažni hlevi še škodljivejši nego poleti. Da se vlažnost odpravi vsaj nekoliko iz hlevov, moraš dobro odvajati gnojnico in hlev večkrat prevetravati.

POSLANICA *)

V šte. 29. „Nove Soče“, ktero sem jaz prejel, ni bilo poslanice iz Bilj dne 5. junija, ker je v izdaji za gorisko mesto sploh ni bilo. Tako se je zgodilo, da sem še le te dni zvedel, kako se je trojica mož razpasla nad cestnim odborom in v prvi vrsti nad menoj zaradi zanemarjanja nove skladovne ceste Sempeter-Vertojba-Bilje-Bukovica in slabega gospodarstva na njej.

Ne zaradi osebnega napada na me, ampak, ker gre tu za javno gospodarstvo, za ktero sem kot načelnik cestnega odbora jaz odgovoren, stejem si dolžnost odbiti zbadljiva očitanja kot neopravičena in podati o tej zadevi naslednja pojasnila:

Za leto 1888 je bilo v proračunu cestnega odbora določenih 900 gld. za vzdrževanje nove skladovne ceste, a v istini se je potrosilo za pogruščenje, razne male poprave in za polovico cestarske plače skupaj 1971 gld. 76 kr., torej celih 1071 gld. 76 kr. več, kakor bi se bilo smelo po proračunu. — L. 1889 se je izdalo za enake potrebe, kakor v poprejšnjem letu, 1407 gld. 45 kr., prekoračivi proračun za 507 gld. 45 kr. — Leta 1890 se je potrosilo za razširjanje cestnega kosa med Vertojbo in Sempetrom 674 gld. 39 kr., za nakup potrebnih zemljišč 992 gld. 21 kr., za stavbeno kamenje in kamni-tele plošče 732 gld. 10 kr., za razširjanje ceste v Bukovici 788 gld. 24 kr., potem pa še za pogruščenje ceste in za male poprave toliko, da so znašali vsi stroški za novo cesto 4620 gld. 09 kr. in sicer zopet 420 gld. 09 kr., kakor je bilo po proračunu dotičnega leta dopuščeno.

Leta 1891 je bilo ustanovljenih v proračunu za isto cesto 1500 gld.; a potrosilo se je samo 1232 gld. 77 kr. Vseh štirih letih skupaj pa je cestni odbor potrosil za novo skladovno cesto skupaj 1732 gld. 17 kr. v eč, kakor bi bil smel kot natančen gospodar potrositi na podlagi ustanovljenih predhodkov.

Ker trdi trojica v svoji poslanici, da trosi cestni odbor le obresti onih doklad, ktere donajajo davkoplačevalci v namen skladovnih cest, naj povem, da imajo ravno tisti davkoplačevalci, kteri se poslužujejo nove sklad. ceste, najmanj uroka pritoževati se; kajti, če se račun, da gre nekoliko njihovih doklad za skupne upravne stroške, potem znamenit del za vzdrževanje Dornberške ceste in samo polovica, oziroma dve tretjini za novo cesto, — znaša vse to, kar donajajo občine Sempeter, gorenja in dolnja Vertojba, Bilje in Bukovica za to cesto 1887 gld. 55 kr. na leto; — skupni donosek preteklih štirih let dosega torej 5550 gld. 20 kr. — Ko se je v istini za njo potrosilo skupaj 9232 gld. 07 kr. — tako da se je drugim cestam odtegnilo 3681 gld. 87 kr. v korist cesti, koja je po mnenju poslanicarjev takó strašno zanemarjena.

Da je cestni odbor delo pretrgaval, to je, da je zdaj tu, zdaj tam najmanjše cestne kose preuravnati dajal — kdo je pač tega v prvi vrsti kriv? — Samopridnost tistih, katerim bi dobra cesta največ koristila. Leta 1890 se je začela cestni širiti v Bukovici „na križišču“ z namenom, da se bo celi dotični kos po načrtu preuravnal. Nemila usoda pa je hotela, da bi se bila morala širiti cesta večinoma po zemljiščih gosp. Egidija grofa Del-Mestrija, kteri je zahteval za svoj svet po 1000 gld. za vsako njivo in nikakor ne manjše od 850 gld. Cestni odbor mu je ponjnal uže po 700 gld. za vsako njivo, dasi ni vredna, ko k večjemu 350 gld., in ker se ni hotel po nobenem načinu vdati, moralo se je delo ustaviti. Ta sijajen izgled požrtvovalnosti moža, kterem cesta bolj služi, kakor 50 drugim skupaj, našel je posnemovalec, tako da se mora odbor še dandanes trdo pogajati za odstop zemljišč potrebnih za razširjanje ceste in da je moral celo proti nekterim posestnikom nastopiti pot posilne razlastitve. Sveda bi boljše ugajalo gosp. grofu in njegovim posnemovalcem, da bi bil jaz globoko segnil v cestno blagajnico ter v polni meri zadostil njihovim pretiranim zahtevam! A zajemati iz odborne blagajnice se pravi segati v žep davkoplačevalcem — in jaz sem si v tem oziru popolnoma zvest svoje odgovornosti.

Enako se je godilo naslednje leto na cesti med Sempetrom in Vertojbo in tako se godi tudi zdaj, ko se ima nadaljevati delo v Bukovici: Povsod same zapreke pri domačih posestnikih, kteri po lepem izgledu imenovanega gosp. grofa pretiravajo cene svojim zemljiščam do skrajne meje!

Sicer pa le naj pride, kdor hoče na ceste in naj se, vstrežaje gg. poslanicarjem, smeje ali krohota, kolikor hoče — cestni odbor ve z menoj vred, da vestno izpolnjuje svoje dolžnost glede vseh skladovnih cest v celem okraju in da jo tudi glede nove skladovne ceste nikakor ne zanemarija. — Posnemovalci se, obrirati in če treba, tudi še polena metati pod noge, to zadene marsikdo; — a dostojniše bi bilo pač za veljavne moža, da bi z dobrim izgledom in dejanjem po svoji moči podpirali javno podjetje, ktero ravno njim največ koristi.

Volilci pa naj pri prihodnji volitvi, kakor vseh poprejšnjih, svobodno volijo po svoji vesti in po svojem najboljšem prepričanju. — Moje gospodarstvo je čisto in pošteno, za vsako leto posebej postavno potrjeno; — jaz je torej lahko in prav rad vsak čas izročim drugim spretnim rokam. Gospodje poslanicarji mi izkažejo veliko ljubav, ako uprejo vso svojo veljavo proti moji izvolitvi. Nekoliko počitka po dolgoletnem delovanju mi bo dobro delo.

V Podgori 28. sept. 1892.

Andr. Kocjančič

*) Za sestavke pod tem naslovom uredništvo ne sprejema odgovornosti.

Javna zahvala.

Blagorodni gospod dr. Josip vitez Tonkli je mojo pritožbo za pripoznanje samostalnosti po postavi o zboljšanju kongruen duhovniške plače od 19. aprila 1885. pred c. kr. državnim sodiščem v juliju tega leta osebno tako vstrajno, zakonito in prepričevalno zastopal, da mi je bila po istej postavi od visokega c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk pripoznava kongrua letnih 600 forintov, plača zastankov, sodnijskih stroškov v znesku 100 for. in

tudi obrestij od 10 maja 1892. do dneva izplačila, akoravno sti bili že dve pritožbi na vis. c. kr. min. za bogočastje in nauk in t. na na c. kr. upravno sodišče brez pravega vspeha in je bilo moje upanje posebno zaradi prve moje lastnorodne izdelane prepornice pritožbe, ki je imela veliko več korist Gorenje-trebuške „fare“, nego mojo plačo za predmet, že blizu plavanja po vodi. — Zato hvala in čast blagorodnemu gospodu vitezu! Živio dr. Josip vitez Tonkli!

Gorenja Trebuša, dne 28. sept. 1892.

Ivan N. Feltrin

župnijski vikarij.

ZAHVALA.

Vsem dragim prijateljem in znancem, Čitalnici, veteranskem, strelskemu in olepševalnemu društvu, ki so se tako mnogobrojno udeležili pogreba našega ljubega soproga, očeta in brata

Franca Mlekuša

ter nam s tem izkazali blago tolažilno sočutje, izrekamo tem potom svojo najsrčnejšo zahvalo.

Zalujoci ostali.

V Bolcu 26. septembra 1892.

Verfälschte schwarze Seide Man ver-ein Musterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verliert bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbrauner Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und brennt) bröckelt langsam fort, namentlich glimmen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Fingern erschwert), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nicht kräuselt sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerfällt sie, die der verfälschten nicht. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (K. u. K. Hoflieferant), Zürich versendet gern Muster von seinen besten Seidenstoffen an Jedermann, und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus.

Ivan Culot

kamnoseški mojster

Riva Corno št. 15 v Gorici

imá veliko zalogo križev in nagrobnih spomenikov vseh vrst raznih cen.

U drogeriji (mirotilnici)

Antonija Mazzoli-ja

v Gosposki ulici in v podružnici v Vrtni ulici nasproti pošte nahaja se o priliki bližajoče se trgovatve velika zaloga vinskega kamna, žveplokislega apna, ekstrakta, snovij za barvanje vina in drugih tvarin, ki se rabijo pri prirejanju vina. — Še posebno pa opozarjam vse gospode vinogradnike in posestnike na moj angleški prah, ki je edino in nepreokosljivo sredstvo za popolno očiščenje kate-regakoli vina. Prah se je preskušal pri gorški c. kr. kmetijski družbi, ki je našla, da je brez vsakršne škodljive tvarine.

Dalje imam veliko zalogo barv že ribanih z oljem in še v prahu, kolomaza, čopičev, itd.

Priporočam dalje svojo zalogo znamenitega cementa Portland iz tvornice Egger & Lüthi v Kufstein-u.

Kupčevalci (ne zastopniki)

ki se pečajo ali hoté pečati s prodajo poljedelskih strojev

so naprošeni, da bi naznanili svoje naslove tvrdki

Ign. Heller in Wien II. Praterstrasse 78.

Naravne mineralne vode iz raznih studencev.

Kemični, farmacevtični in drogerijski izdelki najbolj čislane domače in tuje zdravilske posebnosti.

Ribje olje, naravno in izvrstno, prijetnega okusa in kemično čisto.

Ribje olje z železom ali železnim jodom. Najčistejše žveplenokislo apno c. kr. kmetijske šole v Gorici za vinarsko rabo.

Zdravila za živino: konjski cvet, konjski prašek, goveji prašek. Homeopatična zdravila.

prodaja

novoustanovljena lekarna

Brannitzer v Rabatišču št. 16.

v najemu

Alojzija Glibich-a

GOSTILNA

„AL SOLE“

(pr Solneu)

V Gorici, za mesnicami (ulica Morelli) št. 15

toči izborno pivo

bratov Reininghaus

iz Gradca

po 24 kr. liter

Priporoča se za obilen obisk.

Visoko provizijo

pri dobri uporabi tudi stalno plačo plačamo agentom za razprodajo zakonito dovoljenih srečk na obroko. Pontdne na: Haupt-städtische Wechselstuben-Gesellschaft Adler & Comp., Budapest.

Trgovskega učenea

sprejme A. Casa-grande v Ajdovščini za svojo prodajalnico z mešanim blagom.

Preskušena zobna sredstva.

Alveolar - Kapljice za zobe

Cena steklenici 50 kr.

Alveolar - Ustna voda

Cena steklenici 40 kr.

Alveolar - Zobna pasta

Cena škatljici 70 kr.

Razpošilja vsak dan po pošti glavna zaloga
Kreisapotheke — Korneuburg b. Wien.

Anton Bortolotti

kamnosek

v ulici Treh Kraljev (Tre Re) št. 8 imá vedno v zalogi nagrobne spominke in druge izdelke iz kamna in marmorja. Cene zmerne.

Franc Bensa,

v Ozki ulici (Via stretta) št. 8 v Gorici

prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in priprave

ZA ČEVLJARJE

Zagotavlja dobro blago po zmer-nih cenah. Zato se slavnemu občinstvu toplo piporoča za obilen obisk.

KLET

Alojzija Bader-ja
v semeniški ulici v Gorici.

Domače črno namizno vino lastnega pridelka, burgundec, izabela — ne izpod 56 litrov.

Tropinovec v steklenicah 1½ litra, burgundec (Pinot noir) star, rizling (bel) in prav star pikolit v steklenicah.

Te vrste priporočajo razni gospodje goriski zdravniki bolnikom in rekonvalescentom

Pristnost vin se zagotavlja.

Kdor hoče pripravljati dobro kavo, kupi naj si

Oelz - oyo kavo

Ölz-ova kava je najboljša kavino primesilo **Ölz-ova kava** nima vsebi krušk, ne repe, ne sirupa. Prodaja se v vseh prodajalnicah jestvin.

NAZNANILO

Naznanivši, da sem preložil svojo

prodajalnico usnja in vrvij

iz hiše št. 4. v št. 3. v Raštelju usojam si priporočati svojo bogato zalogo kožnatega blaga (poplatov) domačega in tujega prve vrste, kravje (vacchette) in juniče (soranelle) kože domače in češke, dunajske, italijanske, teleče kože domače in ljubljanske, bele črne granirane, gladke in črtane.

Vrhu tega imam kože od srn in divjih koz, pol svetle, teletne lakirane, satinirane; šagrine barvane, ševro, in druge vrste kož za čevljarje in bukvoze. — Lastike, potezala, bruneli, francoska (dreta), forme, leseni (cvekič) žebli, klej itd. itd. — Velika izbira steganih škorenj in čevljev vsake vrste za možke, ženske in otroke. — Poleg tega imam tudi vrve vsake vrste, vrvi za uprego, spago belo in barvano.

V svoji prodajalnici imam tudi blago za sedlarje in tapecirarje, kakor kože cesarske, Manzini (Blankleder), Dantejeve, marokini raznih bary.

Imam tudi ameriškega platna, povošeno z raznimi risirijami za podoblačitve kočij, medenino, kolomaz in mašče, vsakovrstne svetiljke za kočije. — Cene zmerne za prodajo na drobno ali na debelo.

Poverjeno mi je tudi zastopništvo nepremočljivih streh za vozove neke izborne tovarne; sprejemam vsakršna naročila za tovarniško ceno.

Zagotavljam p. n. občinstvo točne postrežbe bilježim se z najodlič-nišim spoštovanjem

Josip Bisiak, v Raštelju št. 3.

Šolske pisanke

za slovensko pisavo niso imele dosedaj nikake primerne razvrstitve, zato sem jim priredil po nasvetu gospodov šolnikov zistematično zoževano linijaturo za šestletno šolanje pod šte. 1, 2, 3, 4, 5, 6. Dobil sem jih ravno iz tvornice. Cena jim je nespremenjena. Kmalu razpošljem uzorne zvezke.

Priporočam se za naročila.

Spoštovanjem

V Gorici 22. sept. 1892

G. Likar

Jožef Culot

trgovca na debelo in na drobno
v Raštelju,

naznanja slavnemu občinstvu, da ima v svoji štacuni veliko zalogo vsakovrstnih igrač, novostij in različnih punčik z obleko in brez nje, razne vrste volnenega blaga, rokavice, črne ovratne rute za duhovnike, zapestke raznih vrst, škornje, volnene čevlje za zimo s podplati in brez njih vsake velikosti, in prav mnogo drugih rečij: najdneje podobice iz Pariza, svetinje, razpela vsake vrste tudi iz nikla in bele kosti s stolom, kipe, rožne vence najrazličnejših vrst in tudi iz bisernih matic, najfinejši na veržici se srebra itd. Cene tako nizke, da se ni bati tekmovanja.

ANTON POTATZKY

v Raštelju št. 7 v Gorici

prodajalnica drobega in nürnberskega blaga

na drobno in na debelo.

Jedino in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloga

za kupovalce in razprodajalce na deželi, za krošnjarje in cunjarje.

Največja zaloga

čevljarskih, krojaških, pisarskih, popotovalnih in kadilnih potrebščin.

Zimska obuvala

Vozički in stoli na kolesih za otroke.

Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjavo in trave.

Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja št. 7.

Slavnemu občinstvu
se priporočajo naslednji goriški
trgovci, obrtniki, rokodelci in drugi:

Jernej Kopač
na Solkanski cesti 9.
izdeluje
vsakovrstne voščene sveče
Vseh vrst medena peciva
V Gorici prodaja te
sveče trgovci
A. Urbančič v Gosposki
ulici. -- Prodaja jih tudi
Karolina Riesner v
Nunski ulici, ki izde-
luje in prodaja tudi
mrtaške vence, cvetlice
in druge podobne reči.

Anton Urbančič
trgovci poleg Orzanih v
Gosposki ulici
prodaja raznovrstno
drobno in manufakturno
blago, sukna in drugo
blago za moške inžen-
ske obleke ter Kopačeve
sveče.

Ivan Druha
na Travniku
ima bogato zalogo vsa-
kovrstnega
USNJA
ter raznega orodja in
potrebščin
za čevljarje
Prodaja na drobno
in na debelo.

Ivan Reja
krčmar „Alla Colomba“
za teliko vojašnico
na desnem voglu v ulici
Morelli, toči domača
vina, in ima
DOMAČO KUHNJO
Cene prav zmerne

Anton Jerkič
fotograf v Gorici
v ulici sr. Klavre.

Blaž Bitežnik
KANNOSEK
v Trtni ulici št. 24, na
dvorišču nasproti pošte,
ima vedno v zalogi
nagrobne spominke,
izdeluje oltarje, kipe,
priznice, vodotoke, itd.
po svojih izvirnih načrtih

Ivan Howanski
čevljar
v Gosposki ulici med
Orzanom in Urbančičem.

Ivan Kavčič
veletržec na Korni
ima zalogo
STEINFELDSKE PIVE.
v sodčkih in steklenicah
ter
žita, moka in otrobij.

G. Likar
v Gorici
Semeniška ulica št. 10,
PRODAJA mašne in
šolske knjige in sv. po-
dobe, tiskovine za žu-
panije in duhovnije iz
Hilarijanske tiskarne,
papir za uradno in za-
sebno rabo in razno-
vrstne pisarske in šolske
potrebščine po mogoče
nizkih cenah.

Staroznana gostilnica
„pri Lizi“
v Kapnejski ulici
(Rabatišče) št. 2 ima
zadaj v najemu

Franco Bizjak,
ki toči izborna in narav-
na vina, ima dobro
domačo kuhinjo ter sobe
za prenočišča. Cene so
zmerne. -- Tukaj je
shajališče Slovencev iz
spodnje Vipavske doline.

Ivan Bajt
krojač
v Nunski ulici št. 14,
v hiši Hilarijanske tis-
karne.

Ivan Cijan
krojač
v Nunski ulici št. 13
se priporoča svojim ro-
jakom v mestu in na
deželi.

Tiskarna
Ant. M. Obizzi-ja
priporoča se slov. občinstvu za vsakovrstna dela,
ki spadajo v tiskarsko stroko. V zalogi ima vedno
vse tiskovine za duhovske, županske in druge
urade. -- Cene zmerne. -- Ceniki vsakemu na
razpolago.

Peter Birsna
gostilničar pri veliki cerkvi
(Corte Caravaggia št. 4)
priporoča sl. občinstvu izborna domača vina,
vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postre-
žba točna.

Anton Fon
v Semeniški ulici
ima prodajalnico vsako-
vrstnih klobukov in kap
ter
gostilnico.
Toči vedno dobra in
naravna vina.

Anton Kustrin
v hiši dr. Lisjaka v
Gosposki ulici št. 23, ima
prodajalnico
za karo, sladkor, moko,
olje, riž in vsakovrstne
jestvine na drobno in
na debelo. Zunanja naro-
čila se točno izvršujejo.

Franco Jakil
na sredi Raštelja št. 9
ima
ZALOŽNICO USNJA,
katero prodaja na drob-
no in na debelo.

Jožef Novič
krojač
v ulici sv. Antona št. 1.

Anton Koren
trgovci poleg gostilne
„pri zlatem levu“ (al
leon d'oro) v Gosposki
ulici, prodaja razno lon-
čarsko porcelanasto in
stekleno blago, reže in
vklada šipe v okna,
reže in napravlja okvirje
za zrcala in podobe.

Martin Poveraj
civilni in vojaški krojač
v Gorici, priporoča
svojo veliko zalogo bla-
ga za vsak stan, kakor
tudi gotovih oblek. Da-
lje: srajce, spodnje
hlače, zavratnice, civil-
ne, vojaške in uradniške
ovratnike, sablje z vso
opravo, zlate in srebrne
zvezde, skratka: vse, kar
je potrebno za gospodo
vsakega stanu. Obleke
po naročilih izdeluje
točno in po zmernih
cenah.

Ivan Dekleva
veletržec vinomne Gorici
ima v svojih zaloznicah
vedno na izbiro vsa-
kovrstna
domača vina
bela in črna istrjanska
ter
bela dalmatinska.
Pisarnica se nahaja
v Magistratni ulici. --

Prodaja na debelo
Peter Drašček
v Stoli ulici (v Dupno)
šter. 2
ima bogato založeno
PRODAJALNICO
kolonijalnega in jedil-
nega blaga ter tobakja.
Kava, sladkor, olje, r. ž,
moka, itd. Naročila z
dežele se točno izvr-
šujejo.

Anton Obidič
čevljar
v Semeniški ulici št. 4.
se priporoča Slovincem
v mestu in okolici za
blagohotna naročila.

Karol Drašček
PEK
Riva Corio št. 4.
Podružnica
za razprodajo kruha se
nahaja v Semeniški ulici
št. 2.

Ivan Velušček
krojač
v Trtni ulici se pripo-
roča svojim slovenskim
rojakom.

Ivan Čotar
krojač
v Rabatišču (Rabatta)
št. 17 priporoča se svo-
jim rojakom za blago-
hotno podporo z naro-
čili kakršnega koli
dela v krojaštvu

Čudovite kapljice
sv. Antona Padovanskega

To priprosto in narav-
no zdravilo je prava do-
brodejna pomoč in ni treba
mnogih besedi, da se dokaže
njihova čudovita moč. Če
se le rabijo nekoliko dni,
olajšajo in preženejo prav
kmalu najhujših želo-
dčnih bolezni. Prav zvr-
stno vstrezajo zoper hemoroide, proti bole-
znim na jetrih in na eranciji, proti čreves-
nim boleznim in proti glistam, pri ženskih
mesečnih nadržnostih, zoper beli tok, bo-
žjast, zoper bitje srea ter čistijo pokvarjeno
kri. One ne preganjajo saune omenjenih bolezni,
ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.
Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na
svetu; za naročbe in pošiljave pa edino v
lekarnici **Cristofolotti v Gorici**, v Trstu
v lekarni C. Zanetti in G. B. Rovis, v Ljub-
ljani v lekarni U. pl. Trnkoczy G. Piccoli, in
Ljud. Grečelna „pri Mariji pomagaj“; v Po-
stojni v lekarni Baccaricchi, v Ajdovščini v
lekarni Sapla, v Vipavi v lekarni Guglielmi,
v Beljaku dr. Kunpf.

I steklenica velja 30 kr.
NB. Varovati se je treba marsikakega balzama,
katere sijajno oznamujejo in priporočajo, ki pa
kvarijo človeka le zdravje, ker dražijo želodec
in žile, da nastanejo lahko hudi in nevarni na-
sledki.

Kolera.

Najnovejša poročila brezdvomno dokazujejo, da se kolera širi
tudi v zahodni Evropi. Nevarnost, da se ta strašna morilka člo-
veštva še dalje razširi, je torej velika

Po mnenju zdravnikov

najboljše varovalno sredstvo proti koleri je konjak

Seveda le tak konjak je uspešno sredstvo, kateri se dela iz či-
stega vina. V tem oziru moremo priporočati pravi iz čistega na-
ravnega vina brez vsakršnega primesila, po francoskem načinu
prirejeni

konjak grofa Géza Esterházy.

O dobroti tega izdelka priča to, da je Esterházy-konjak
dobil pri zdravilski razstavi v Parizu zlato svetinjo in častno
diplomo, pri vseh udeleženi razstavah pa je bil odlikovan s
prvim darilom.

V a ž n o ZA VSAKO GOSPODINJSTVO

je prijetna, zdrava in ob enem cenena

K A V A .

NAVODILO ZA PRIPRAVLJENJE.

Kathreinova Kneipp-ova sladna kava mora se zmeleti ali stolči in potem kuhati najmanj 5 minut. Zmlete prave kave treba je deti v samovar ter počasi nalivati na njo sladne tekočine.

Pripravljanje more se tudi tako, da se sladna kava, ko se je kuhala 5 minut, odstavi od ognja, priloži zmlete prave kave pokrije in tako pusti par minut, potem pa vse skupaj precedi skozi sito.

Po okusu priporoča se, prilagati prave kave do polovice; za otroke in bolnike pa naj se kuha le sladna kava.

Kakega drugega primesila ni potreba, kajti sladna kava, ako je dobro kuhana, daje že sama lepo barvo; s primeša-
njem drugih surrogatov bi se okusu le škodilo.

Kathreinerjeva sladna kava dobiva se v vseh prodajalnicah jestvin in v mirodilnicah. Pri kupovanju
treba je paziti na to, da ta kava ni nikdar odprta marveč prodaja se le v izvornih
zavojih po 1/2, 200 in 100 gramov z varstveno znamko. Ponarejanja, s katerim se občinstvo slepi,
dosegajo že najvišjo stopnjo. Papir tisek in tekst se natančno posnemajo, le podobe prečastitega gospoda
Kneipp-a in podpis: „Franz Kathrein's Nachfolger“ ni. Nihče naj ne sodi o Kathreinerovi sladni kavi,
ako ni dobil pravih zavirkov z varstveno znamko.

Glavna reč: pravilno pripravljenje!

Oznanilo.

Tvrdka FRANZ KATHREINERS NACHFOLGER na
DUNAJU in MONAKOVEM izdeluje sladno kavo z
okusom bobove kave, kateri prodaja z mojo sliko in
podpisom.

To se godi z mojim izrečnim privoljenjem, ker pre-
pričal sem se, da v tej sladni kavi z okusom bobove ka-
ve ni onih škodljivih snovi, katere se pod imenom „ko-
fein“ nahajajo v bobni.

Nasproti temu ima KATHREINOVA sladna kava
to prednost, da lahko vsakdo, tudi nasprotnik slad-
nega okusa, opusti pravo bobovo kavo ter namesto
nje dobi veliko bolj zdravo in redilno pijačo, kar bi
koristilo tudi našemu poljedelstvu.

Wörishofen, 1. marca 1892.

S. Kneipp, s. r.
katol. župnik.

Oznanilo.

Ker se je od mnogih zdravnikov potrdila trditev go-
spoda župnika Kneippa, da je „bobova kava“ vsled dra-
ženja živcev škodljiva človeškemu zdravju, zlasti pri otro-
cih in ženskah, in da je za rumeničave, nerazne in ma-
tokrene ljudi kot „slup“, priporoča se kot primesilo
sladna kava, da se s tem popravi škodljiva lastnost bobove
kave.

Jaz sem od tvrdke „Kathreiner“ izdelano sladno ka-
vo primerjal z vsimi tekmovalnimi izdelki in morem na
podlagi svojih preiskav izreči, da ta je najboljše, ker na dober način prirejena daje pijačo, ki se lahko po-
slavi na mizo bogatini, kakor ubožca. Drugi izdelki, ka-
terih ne prireja tvrdka „Kathreiner“, imajo neprijeten,
žgoč ali zoperno sladak okus.

Landshut, 20. jul. 1892.

Dr. H. Villemer

mestni kemik okrožnega glavnega mesta Landshut.

Velika 50 novčna loterija.

Glavni dobitnik

75.000

goldinarjev

SREČKE PO 50 kr. priporočajo: A. V. Jona — S. V. Pincherle in A. Michelstädter & Comp. v Gorici.

Zadnji

m e s e c .